

1068 NYELV KÖNYV

VINERI 13 IULIE 2001 • ANUL L NR. 28

FOAIA

FONDAT ÎN 1951 40 ANI

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Aplauze pentru micherecheni
Să nu vină alții să ne corecteze?!
Unii decid, în numele cui?

CALENDAR ORTODOX

16 iulie, luni – Sf. Sfinții Mc. Antinoghen și cei 10 ucenici ai săi.
17 iulie, marți – Sf. Mare Mc. Marina; Sf. Ierarh Eufrație.
18 iulie, miercuri – † Sf. Mc. Emilian din Durostor; Sf. Mc. Iachint, Emilian și Pavel; Sf. Mc. Valentină.
19 iulie, joi – Cuvioșii Dia și Teodor; Cuv. Macrina.
20 iulie, vineri – (†) Sfântul Mare Prooroc Ilie Tesviteanul.
21 iulie, sâmbătă – Cuv. Simeon și Ioan; Sf. Prooroc Iezechiel.
22 iulie, duminică – Sf. Purtătoare de mir și întocmai cu Apostolii Maria Magdalena; Cuv. Mc. Marcela. Duminică a 7-a după Rusalii.

AGENDĂ

16 iulie

1544 – Filip Moldoveanu primește din partea sfatului sibirian o recompensă pentru imprimarea unui „Catehism românesc”. Aceasta este prima carte tipărită în limba română.

1872 – s-a născut poetul și prozatorul *Dimitrie Anghel*.

1918 – a fost asasinat ultimul țar rus, *Nicolae al II-lea*, împreună cu toată familia.

1943 – s-a stins din viață *Eugen Lovinescu*, critic, istoric literar, prozator, dramaturg, adept al sincretismului în literatură.

17 iulie

1867 – s-a născut *Ludovic Mrazec*, geolog și petrograf român, întemeietor și director al Institutului Geologic al României.

18 iulie

1610 – s-a stins din viață pictorul italian *Caravaggio*. Numele lui adevărat a fost *Michelangelo Merisi*.

1938 – s-a stins din viață *Regina Maria*, soția regelui *Ferdinand I*. al României, care a domnit între anii 1914 și 1927.

19 iulie

1946 – s-a născut tenismanul român *Ilie Năstase*.

20 iulie

1514 – a fost executat *Gheorghe Doja*, conducătorul războiului țărănesc din 1514.

1885 – a fost legalizat fotbalul profesionist în Anglia.

1927 – începe prima domnie a *Regelui Mihai I* al României. Regele fiind minor, se instituie o Regentă formată din trei persoane.

1943 – s-a născut poetul *Adrian Păunescu*.

21 iulie

1808 – s-a născut *Simion Bărnuțiu*, istoric și om politic, conducător al Revoluției române de la 1848 din Transilvania.

1821 – la Bacău s-a născut *Vasile Alecsandri*, poet, autor dramatic, prozator.

1898 – s-a născut *Ernest Hemingway*, scriitor american, distins cu premiul Nobel pentru Literatură.

22 iulie

1456 – s-a raportat loc strălucita victorie a lui *Iancu de Hunedoara*, voievod al Transilvaniei, împotriva oastei conduse de *Mohamed al II-lea*, cuceritorul Constantinopolului.

1946 – s-a născut politicianul român *Petre Roman*.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Dansatorii din Micherechi pe scena din Seghedin
(Fotografie de Eva Iova)

Studii superioare în România

România oferă pentru tinerii de origine etnică română din Ungaria și în anul de învățământ 2001-2002 burse pentru studii: 10 burse în învățământul preuniversitar, 20 de burse în învățământul universitar, 5 burse studii aprofundate sau specializare postuniversitară, 2 burse de doctorat cu frecvență, 3 burse de doctorat fără frecvență și 18 luni burse de specializare sau perfecționare.

Selecția candidaților se face numai din rândul tinerilor de origine etnică română și cetățenilor români cu domiciliul în Ungaria, de către o comisie mixtă a Ministerului Afacerilor Externe și Ministerului Educației și Cercetării din România.

Selecția se va face la Giula, la sediul Autogubernării pe Țară (str. Eminescu nr. 1), la data de 13 august 2001, cu începere de la ora 11.00 pentru candidații din rândul românilor din Ungaria, și la data de 15

august 2001, cu începere de la ora 10.00, la sediul Ambasadei României la Budapesta, pentru candidații din rândul cetățenilor români cu domiciliul în Ungaria.

Pentru înscrierea la studii, candidații vor putea depune dosarele constituite la Ambasada României de la Budapesta, până la 10 august a.c. (persoane de contact: *Cătălina Ani*, tel. 1/352-

0271, până la 5 august a.c. și *Nicolae Pahonea*, tel. 1/343-5552, după 5 august a.c.). Persoana de contact la ATRU este *Tiberiu Iuhas*, șef de oficiu, la care în perioada 5-10 august pot fi depuse și cererile pentru burse de studii în România.

Pentru informații suplimentare și pentru formulare puteți contacta și redacția noastră.

- iova -

Sprijin financiar activităților de arhivare de la Episcopie

Bugetul de stat asigurat în acest an aproape 4 milioane de forinți Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria pentru subvenționarea activităților de arhivare de la Episcopie. Suma exactă este de 3,9 milioane de forinți și a fost deja expediată Episcopiei cu sediul la Giula.

Subvenția din acest an este cu o sută de mii de forinți mai mare decât

sprijinul din anul trecut. Munca sistematică de arhivare de la Biserica Ortodoxă Română din Ungaria a început încă prin anii 80, când valoroasele obiecte de cult de la parohiile locale au fost transportate la Vicariatul din Giula. S-a preconizat aici amenajarea unui muzeu ortodox român, dar realizarea planului nu a prins încă contur.

- frățean -

Anuța Mitruți
(1936–2001)

Clopotarul, mesajul satului ne-a dat de știre în zorii zilei de luni: a murit un consătean. Din dangătul clopotului ne-am dat seama: cea care ne-a părăsit este o femeie. Știrea s-a răspândit într-o clipă: „Anuța, fosta primăriță, a încetat din viață pe neașteptate.” Doamna Boca, născută Elisabeta Rocsin, a fost cunoscută în sat la noi ca „Anuța Mitruți”.

Bătrâni și tineri deopotrivă au primit vestea cu uimire. Da, e adevărat, Anuța nu mai este... La numai 65 de ani, moartea crâncenă a răpit-o dintre noi. Noi, consătenii o jelim cu inima îndurerată, împreună cu familia ei, cu soțul, cu copiii, cu nuriile, cu cei patru nepoți, pentru care a trăit și a lucrat toată viața ei.

Activitatea ei publică a început încă din copilărie în ansamblul de dansuri populare din

școala generală, iar mai târziu în ansamblul folcloric din Micherechi. Apoi este aleasă ca membră în comitetul executiv al satului, iar după moartea președintelui *Teodor Borșezéki*, locuitorii comunei noastre și a celor învecinate, *Újszalonta* și *Kötegyán*, o aleg ca membră în comitetul executiv al județului Bichiș. La începutul anilor 1980 o aleg și ca deputată în Parlamentul Ungariei. Am putut să fim mândri de ea, fiindcă o știam nu numai ca prima femeie care a fost conducătoarea co-

munei noastre, ci și ca prima româncă în comitetul executiv județean și prima deputată din Parlament, care a reprezentat satul și naționalitatea noastră română din această țară. În acest fel și-a înscris numele în istoria comunei noastre.

Comuna s-a dezvoltat în mare măsură multumită activității sale. De numele ei se leagă construirea noii școli generale, înființarea dispensarului sanitar și a farmaciei, construirea casei mortuare, construirea trotuarelor, înființarea rețelei telefonice și a sălii sportive de la școala generală din Micherechi, și am mai putea înșira și multe altele.

Toți micherechenii împărtășesc durerea familiei îndoliate.

Bunul Dumnezeu să o ierte și să-i dea odihnă veșnică.

Gheorghe Dulău

Aplauze pentru micherecheni

„Parcă ar avea arcuri în picioare!”, „Nu cred că are 10 ani!”, „Și uite, cât de ușor dansează!”, „Mie-mi plac și cei mari! Ce ținută dreaptă au!”, „Iar fetele, toate cât sînt de frumoase!” – aceste exclamări, aceste păreri le-am auzit în jurul meu în prima zi a Festivalului Național de Dansuri Populare „Martin György”, organizat între 6-8 iulie, la Seghedin. Pe scenă dansa în acest moment Echipa păstrătorilor de tradiții „Gheorghe Nistor” din Micherechi. Erau aproape 40 de dansatori, și nici unul dintre ei – avînd acest jucăuș 10 sau chiar 25 de ani – nu a făcut de rușine

mul lor. Micherechenii au prezentat o scurtă „gustare” din jocul din Micherechi. În cele 2-3 minute, cât au stăpînit scena, au cucerit și simpatia publicului. Ardeleanu și mîinîțalu au fost interpretate mai-nainte de cei mai mari, iar printre ei „s-au strecurat” cei mai mici dansatori din sătulețul bichișean. Am crezut că punctul culminant este feciorescul băieților „cu ținuta dreaptă”, dar cînd a venit în față *Vasile Papp*, cel mai mic și mai tînăr dansator din Micherechi, publicul a rămas cu gura căscată. Fiul renumitului dansator *Vasile Papp* a dansat atît de sprinten și de natural, parcă nu ar fi fost în față mai multor sute de oameni. Publicul iubitor de dansuri populare din Seghedin, care din 1966 are ocazia să asiste la astfel de festivaluri, a putut fi sigur că și la concursul propriu-zis, care s-a ținut pe scena Teatrului Național va avea parte de multe minute de satisfacție și va vedea coregrafii foarte frumoase.

renumele celui a cărui nume îl poartă echipa, bace Gyuri a Chișului, renumitul dansator din Micherechi,

La sfîrșitul lunii trecute, micherechenii au participat la un festival de dansuri, organizat la Giula. Luna iulie au început-o cu participarea la acest festival de trei zile din Seghedin, unde, pe scena Teatrului Național, s-au întrecut cu alte 11 echipe de amatori, considerate drept cele mai bune din Ungaria. Festivalul a început cu o defilare în centrul orașului, unde echipele de dansuri populare au prezentat cîte o secvență din progra-

celență și un sprijin bănesc de 30 mii de forinți, iar micuțul *Vasile Papp* a fost considerat cel mai bun dansator solist. Muzicantul și coregraful *Patyi Zoltán* a obținut un premiu special pentru acompaniamentul muzical.

Cei care nu credeți că acești tineri dansatori transmit cu atîta însuflețire și profesionalism tradiția populară din Micherechi, convingeți-vă cu proprii ochi! Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, care a finanțat și drumul micherechenilor la Seghedin, vă invită, împreună cu redacția săptămînalului nostru, să participați la Ziua Foii, sîmbătă, la 14 iulie, unde vor juca și talentații dansatori din Micherechi.

Text, foto: Eva Iova
și Báthty Gábor

Ziua Foii

Redacția săptămînalului românesc *ACTUALII* și *VIITORII* abonați ai Foii românești la o întîlnire prietenească în ziua de 14 iulie 2001, sîmbătă, cu începere de la ora 17.00.

În curtea redacției (Giula, str. Gh. Doja nr. 8) va fi organizat un garden party (petrecere în grădină) cu mîncăruri și băuturi românești și, bineînțeles, cu un program surpriză.

Sărbătoarea are o dublă însemnătate: 50 de ani de presă românească scrisă în Ungaria și 30 de ani de la mutarea redacției „Foaia Noastră” de la Budapesta la Giula.

Dragi abonați, veniți să sărbătorim împreună! Îi așteptăm cu mult drag și pe cei care la fața locului vor deveni viitori abonați și prieteni ai Foii.

Ce ne-au lăsat strămoșii...

Dansurile și cîntecele moștenite de la înaintașii noștri trebuie să le păstrăm și să le transmitem generațiilor tinere. Acesta este unul dintre principalele scopuri ale organizației noastre, ne mărturisește *Maria Sarca Zombai*, președinta Asociației Românilor din Chitighaz, organizatoarea taberei de dansuri populare românești, care a fost ținută în perioada 30 iunie – 7 iulie pentru copiii de școală generală.

La tabăra din Chitighaz – realizată din sprijinul acordat de Fundația Publică pentru Minorități și de Ministerul Culturii – au însușit principalii pași ai dansurilor românești pe lîngă tinerii din sat și copii din Leucușhaz și Seghedin. Instructorii au fost renumiții dansatori locali *Ana* și *Gheorghe Buha* și coregraful *Halmi Zoltán* din Seghedin. Copiii au prezentat în fața părinților cele învățate în cursul

taberei în ziua de 4 iulie, pe scena Căminului Cultural din Chitighaz. Din cuvîntul de deschidere a programului am aflat că coregraful seghedinian și-a făcut lucrarea de diplomă tocmai din dansurile românești din Chitighaz, dar a reușit să adune așa de mult material, încît manuscrisul a crescut la peste 150 de pagini. Pînă acum, *Halmi Zoltán*

s-a adresat cu ideea editării acestei cărți doar primăriei din Chitighaz, așteptînd ca cei competenți să-și manifeste interesul și dorința de a sprijini apariția lucrării. Volumul se bazează nu numai pe informații de specialitate, ci folosește multe date și povestiri locale, despre jocurile și tradițiile folclorice din Chitighaz.

- iova -

Mesaj de la revista „Kilometrul 0” din Baia Mare

Pentru creatorii români din Ungaria

Redacția revistei „Kilometrul 0”, care apare la Baia Mare, așteaptă colaborări ale autorilor români din Ungaria, pînă la data de 10 septembrie a.c. Materialele, de orice natură (studii mai

ample, cronici și recenzii de carte, poezie, proză, cercetări de istorie locală, istorie și critică literară, lingvistică, etnografie, folclor, religie, publicistică) sînt așteptate pe adresa: Prof. dr. Cornel

Munteanu, Alea Nouă nr. 1, ap. 52, 4800 Baia Mare, România sau adresa e-mail: cornunteanu@yahoo.com. Numărul din toamnă va fi rezervat în mare parte, creațiilor români din Ungaria.

Subvenții pentru carte românească

Ministerul Culturii sprijină în acest an cu 1,75 de milioane de forinți publicarea cărților românești. Decizia a fost adusă săptămâna trecută. Primesc sprijin 6 proiecte românești din cele 11 concursuri înaintate ministerului de resort.

Astfel obține 400 de mii de forinți Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria pentru scoaterea culegerii de studii „Simpozion”. Comunitatea Cercetătorilor și Creatorilor Români din Ungaria primește 350 de mii de forinți pentru scoaterea volumului de poezii bilingv, intitulat „În pragul noului mileniu” de Maria Berényi. Autogovernarea românească din sectorul VII al Budapestei va primi 350 de mii de forinți pentru reeditarea volumului de „Cîntece populare românești”, semnat de Eva Cozma Frătean. Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) primește 300

de mii de forinți pentru publicarea cărții „Rupte din suflet” a Anei Radici Repisky. Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria (UCRU) va obține 200 de mii de forinți pentru scoaterea cărții „Istoria Adunării Baptiste din Micherechi”, semnată de publicistul Alexandru Hoțopan și 150 de mii de forinți pentru publicarea scrierii memoriale a profesorului în pensie dr. Gheorghe Santău, intitulată „Amintiri”.

Sprijinul Ministerului Culturii asigurat pe această cale pentru scoaterea cărților românești are scopul să întregască subvenția de 3,78 de milioane de forinți acordată cu același scop de către Fundația Publică pentru Minorități. (Despre aceste subvenții din urmă am scris în numărul din 22 iunie 2001, pagina 11 a Foi românești.) Stabilirea subvențiilor s-a făcut pe baza propunerilor sosite din partea AȚRU. -ștf-

Un nou titlu profesional pentru doi medici români

Cu ocazia Zilei Semmelweis, cea mai mare sărbătoare a medicilor din Ungaria, în ziua de 2 iulie, la Spitalul județean Pándy Kálmán din Giula au fost înmânate distincții și premii, respectiv s-au conferit noi titluri de specialitate pentru medicii și angajații instituției. Cu acest prilej, dr. Zoltán Gurzău, șeful laboratorului de endoscopie a devenit medic primar, iar medicului dr. Ioan Ciotea, ortoped și traumatolog, i-a fost conferit titlul de medic adjunct.

Vama de la Nădlac nu se mai poate trece pe jos

Avînd în vedere faptul că personalul vamal de la Punctul de Control și Trezire a Frontierei Nădlac s-a confruntat cu o serie de probleme, între Direcția de Poliție de Frontieră Oradea și Direcția Regională Vamală Arad a avut loc, de curînd, o întâlnire în care au fost decise noi măsuri de

reorganizare a acestui punct de frontieră.

Planul de reorganizare vizează, printre altele, interzicerea deplasării pe jos a persoanelor spre Ungaria. Sînt exceptați bicicliștii, persoane care muncesc în Ungaria, cărora le va fi permisă trecerea numai după un program ce urmează a fi stabilit de Poliția de Frontieră. Autovehiculele care staționează între vămi și nu doresc să achite taxele vamale, fie se vor întoarce, fie vor depozita marfa. În caz contrar, conform legii, acestora le va fi valorificată marfa.

I. K.

Cea mai mare parte a opiniei publice românești nu sprijină Legea Statutului

Puțin peste jumătate dintre români apreciază că adoptarea legii ungare a statutului va afecta nefavorabil relațiile atît dintre majoritatea românească și minoritatea maghiară din România, cît și relațiile dintre cele două țări – reiese din rezultatele unui sondaj publicat la începutul acestei săptămîni, preluat de MTI.

INSOMAR a efectuat în perioada 4-6 iulie un sondaj privind atitudinea opiniei publice românești față de problemele „fierbinți” ale vieții politice interne. Printre întrebări figurau cele legate de aprecierile față de legea ungară a statutului, fuziunea dintre partidul român de guvernămînt și partenerul său de coaliție, scandalul privatizării de la Reșița, respectiv eventualitatea anulării

obligativității de viză impusă de UE.

În chestiunea privind legea statutului, au existat trei întrebări. Dintre cei chestionați, 51,42% au considerat că în urma legii se vor deteriora relațiile dintre majoritatea română și minoritatea maghiară, 37,27% au apreciat că nu se vor înregistra schimbări, în timp ce 11,3% cred că legea va duce la îmbunătățirea acestor relații.

În proporție de 50,35%, subiecții au opinat că legea va deteriora și relațiile dintre România și Ungaria. Alți 38,99% cred că legea nu va avea repercusiuni sub nici o formă asupra relațiilor interstatuale, iar 10,66% cred că legea va contribui chiar la îmbunătățirea acestora.

Opiniile s-au modificat întrucîtva cînd s-a precizat

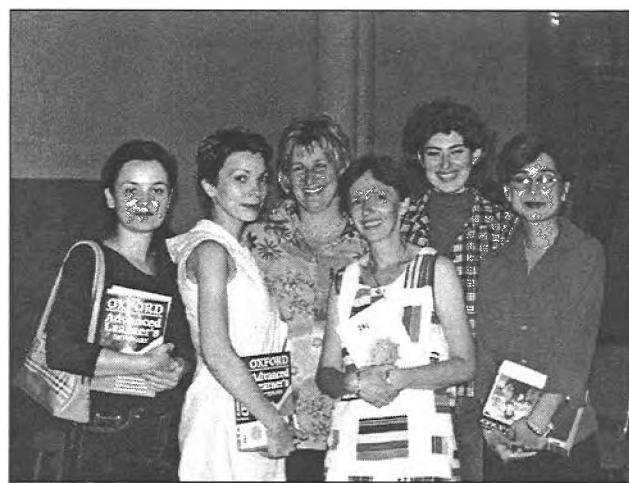
că legea se referă nu numai la maghiarii care trăiesc în România, ci și la cei ce trăiesc în statele vecine Ungariei. La această întrebare, 42,11% au opinat că relațiile dintre cele două state se vor deteriora, 48,39% cred că legea nu va influența relațiile, iar în opinia a 9,5% relațiile se vor îmbunătăți.

La o analiză scurtă a răspunsurilor, INSOMAR a atras atenția că ideea de deteriorare a relațiilor dintre cele două țări se explică pe de o parte prin cunoștințele pe care le are opinia publică românească despre istoria relațiilor bilaterale, iar pe de altă parte de faptul că poziția reflectată de mass-media din România a fost marcată de atitudinea „așa nu”.

(Rador)

Învăț să predai engleza!

În fiecare an se organizează și în Ungaria un curs de perfecționare pentru profesori de limba engleză, în cadrul unei tabere de vară. Anul acesta organizatorii au hotărît ca participarea la tabără să fie publicată pe plan internațional. Astfel cursul pentru profesorii de engleză s-a desfășurat în perioada 24 iunie – 6 iulie 2001, la Centrul Cultural Românesc din Giula. De la Kónyáné Bagi Csilla, organizatoarea din Giula am aflat, printre altele, că cei peste 50 de participanți sosiți din 11 țări împreună cu organizatorii, au participat împreună la 60 de ore de studiu. Și din România am

întîlnit 5 participante: Ioana Năndrean din Alba Iulia, Luminița Pleșa din Alexandria, Claudia Pîrvu din Baș, Laura Suciu din Brașov și Emilia Trifu din București.

Profesoarele din România au fost de acord, considerînd că a fost o tabără folosită și în același timp foarte plăcută. Într-un cuvînt, reușită.

R.Ruja

Pentru relațiile de bună vecinătate

Fundația Națională pentru Românii de Pretutindeni condamnă într-un comunicat implicarea Ambasadei Ungariei la București într-o serie de manifestări, considerînd că încearcă amestecul în treburile interne ale României. Se menționează astfel organizarea unei conferințe cu tema „Județul Covasna – realitate și posibilități”, la care au fost invi-

tați oficiali români și diverși consilieri ai ambasadelor de la București, precum și convocarea în zilele următoare, la Covasna, a mai multor miniștri români, pentru a le expune, în opinia fundației, planurile Budapestei privind dezvoltarea economică a zonei.

Fundația Națională pentru Românii de Pretutindeni consideră că aceste acțiuni

sînt provocatoare și urmăresc transmiterea unui fapt împlinit în ceea ce privește anumite zone din Transilvania. Acest tip de acțiuni – se arată în comunicatul preluat de Radio România Actualități – sînt dăunătoare relațiilor de bună vecinătate dintre cele două țări și pot exacerba reacții ale cercurilor ultranaționaliste.

(Rador)

Foaia românească

poate fi citită

și pe Internet

www.foaia.com

Unii decid, în numele cui?!

Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) a refuzat, fără nici un temei serios, onorabila invitație a Guvernului României, lansată în luna aprilie, de către ministrul de externe *Mircea Geoană*. Am fost prezent și eu la întâlnirea ministrului cu reprezentanții de seamă ai naționalității române din Ungaria, ba chiar am scris și un articol în care subliniam deosebita importanță a invitației. Dar am făcut și o serie de propuneri în vederea stabilirii și întreținerii unor legături noi, de data aceasta instituționalizate cu țara-mamă, România.

După această întâlnire, am fost extrem de însuflețit și încrezător. Încrezător în ceva nou, în ceva promițător. Sincer. Am simțit în tot timpul întâlnirii noastre cu ministrul Geoană acest sentiment de sinceritate, de voință țării-mamă de a face ceva nou față de ceea ce a fost, ceva inedit, nu pentru sieși, ci pentru noi, românii din Ungaria. Cei care cîntăresc lucrurile în mod real, nu puteau să se gîndească altfel despre întâlnirea atît de importantă.

Repet, mă gîndesc și mă refer la cei care apreciază și socotesc cu mintea limpede a țaranului. (Vorba ungurului: „Józan paraszti ésszel!”). Că ar fi trebuit să se cîntărească lucrurile, de la bun început, cu mult tact politic, să nu zic și diplomatică, e prea puțin, fiindcă cei care (dar mă rog, cine anume?) au decis în privința refuzului, din cîte aflu, nu pentru prima, ci deja pentru a doua oară habar n-au ce e diplomația, dar nici măcar ce trebuie să însemneze politetea elementară, sentimentul respectului adînc față de Guvernul nu al oricărei stat, ci a țării-mamă. În plus respectarea și prețuirea invitației celei mai înalte demnități a României: președintele țării.

În afară de faptul că mă simt complet dezamăgit, mi-e și rușine! Mi-e rușine să mă uit în ochii excelentului Ambasador al României la Budapesta, domnul *Petru Cordoș*, care a depus atîtea eforturi prețioase și serioase, ca noi, românii din Ungaria, să putem ieși din această situație de inerție,

stare în care nu poți să faci altceva decît să bați pasul pe loc, în loc de a face ceva serios, ceva mareț, de perspectivă, cu care am putea să ne mîndrim și noi. Că sîntem capabili de așa ceva!

Numai AȚRU nu ne consideră ca atare, care nu numai că nu ne ea în serios (cum să facă așa ceva, doar e vorba numai de cîteva zeci de mii de oameni de treabă, oameni cumsecade), dar ne și batjocorește, punîndu-ne în situația de a protesta cu vehemență împotriva unui asemenea comportament, împotriva unei maniere de completă disprețuire – nu a mea, personal, ci a întregii naționalități române din Ungaria. Mă întreb, de unde atîta „curaj”? Unii decid, în numele cui?! Fiindcă imputernicire n-au avut din nici o parte! De altfel, nici nu s-au străduit să aibă! Pe vremuri, asemenea fapte se calificau în sens mult prea negativ și condamnable. Azi, pesemne, unii pot să-și facă de cap în continuare. Iată noua culme a ironiei! Ni se relatează despre ședința din iunie a Prezidiului AȚRU, fără să se pomenească măcar despre cele ce s-au întîmplat. Era mai important, mai presus de orice!

Și acest fapt demonstrează, la ce putem să ne așteptăm în viitor. Nu vreau să repet cele așternute pe hîrtie și publicate în coloanele Fcii românești de către domnul profesor universitar Gheorghe Petrușan. Dar mă aliniez părerilor și aprecierilor sale. În același timp, mă simt ofensat de felul cum pot să ne aprecieze forurile oficiale atît din România, cît și cele din Ungaria. Știm, sau cel puțin presupunem! Iar în ce mă privește, nu văd nici o posibilitate de ieșire din această situație de jignire și umilință, drept pentru care, în semn de protest, declar de pe acum (o voi înainta-o și AȚRU-lui) că renunț la calitatea mea de membru al AȚRU și de membru al Comisiei de Relații Externe. Am fost și rămîn mîndru că sînt român, dar ca om cîstit nu pot să-mi mai dau numele la tot ceea ce se întîmplă fără voia mea, nu las să fiu luat mereu în dispreț și desconsiderat!

Al. Ardelean

Cultivarea limbii române – un lucru nedorit la noi

Să nu vină alții să ne corecteze!?

Sînt de acord cu cei care consideră că un intelectual român, indiferent unde s-ar afla el, are datoria să se străduiască să folosească o „română” corectă. Este adevărat că nu au aceleași șanse pentru a face acest lucru, cei care zi de zi se izbesc de limba română (cetățenii României), și cei care au învățat această limbă din carte. Da, hai să recunoaștem ceea ce o dată am recunoscut cu greu: limba noastră maternă nu este cea vorbită în România, adică mai precis limba română standard. Avem un limbaj arhaic, regional. Comunitatea noastră n-a reușit să țină pasul cu dezvoltarea sau împrumuturile pătrunse în limba română, literară. Pe aceasta am însușit-o în special cu metode similare însușirii oricărei limbi străine: cu dicționar și cu ghid de conversație.

Limbajul familiar comunității românești din Ungaria a fost și este cel învățat în cei șapte ani de acasă. Pentru majoritatea acelor care vorbesc românește la un nivel mai înalt, a constituit un efort să treacă peste limitele graiului comunelor noastre și să se ridice la înălțimea unui vocabular și stil aparte. În cercuri prietenești însă limba învățată în familie a rămas, și probabil va rămîne, preferată, judecînd că ne exprimăm cel mai natural, așa cum s-au pronunțat și cei care au fost înaintea noastră. Uneori, chiar dacă vorbim română „literară”, mai folosim și cîte o expresie proprie. Este un joc care provine din niște instincte vechi.

Nu putem nega de asemenea că vorbirea intelectualilor români din Ungaria este întrepătrunsă de o sumedenie de expresii, care urmăresc logica limbii maghiare. Acesta este un fenomen inevitabil după ce contactele lingvistice ale comunității de etnie română din Ungaria cu românitatea de dincolo de frontieră au fost deosebit de slăbuțe, ca să nu le numim altfel. Și semntarul acestor rînduri a învățat românește din manuale și mai ales ascultînd programe de radio. În anul 1988 abia am simțit nevoia să-mi

îmbogățesc vocabularul și să încerc să aplic regulile gramaticale care mi s-au părut, și uneori mi se par și astăzi, cam greoaie, uneori chiar artificiale. Am stat cu urechea pe „Europa Liberă” să-mi notez cuvintele necunoscute, auzite în contextul limbii vii, dar și ca să aflu ce mai face Securitatea tovarășului Ceaușescu. Cuvintele notate au devenit din ce în ce mai puține, încît mi s-a părut incredibil cît de ușor este să ajungi la un limbaj românesc mai îngrijit. Ne trăind într-un mediu lingvistic românesc, atît logica, cît și legile limbii române ne-au parvenit pe o cale mai degrabă artificială decît firească. Pur și simplu, enunțurile noastre sînt „făcute” după o altă logică, care poate fi înțeleasă de toți acei membri ai comunității, care dispun de un cod cultural și lingvistic similar. Dar, ar fi cazuri cînd românii „de dincolo” numa’ s-ar „înholba” la noi, ca să fiu și autentici, pentru că n-ar înțelege exact ce vrem să spunem. Așa le trebuie lor, dacă n-au codul nostru și așa ne trebuie nouă, dacă n-avem codul logicii lor. Este oare atît de simplu?

Probabil că ar trebui să ne bucurăm – și de ce să n-o spunem: ne și bucurăm – că, cu chiu și vai, am reușit să ajungem la un nivel superior de vorbire al limbii române și să nu ne tot punem probleme sau întrebări referitoare la veșnica chestiune: dacă este bine cum ne exprimăm românește sau ba. Or, este momentul să urmeze acel „însă”, care acceptă și apreciază orice efort depus de fiecare dintre noi pentru îmbogățirea limbajului, dar care cere și o anumită atitudine. Ar fi o greșală enormă, dacă intelectualii români din Ungaria, care au reușit propășirea unui stil familiar, ar crede că procesul de formare s-a încheiat în momentul în care ei se pot descurca cu oricine din România. Motivul este simplu: pentru că și în continuare avem neajunsuri de care poate nici nu ne dăm seama. La noi însă, cultivarea limbii române, cu tot specificul limbajului nostru, lip-

sește cu desăvîrșire. Sau dacă se încearcă, ea este judecată de mulți ca niște „okoskodás-uri” fără rost, care fac numai sînge rău.

Cît de ușor ne supărăm dacă cineva, mai ales cineva din România, ne corectează. Deși sîntem conștienți că avem destule șabloane de limbă, care nu corespund logicii limbii române. Ei, și ce dacă nu? – ne-am putea întreba. Important este ca noi să înțelegem despre ce este vorba. Da, este un punct de vedere, cu care chiar și eu pot fi de acord. Dar numai pînă la un anumit moment. Se poate întîmpla ca să rostim, să formulăm cuvinte sau enunțuri nonsens, sau doamne ferește, prostii.

Vă dau un exemplu din propria mea experiență, fără să generalizez că toate abaterile noastre sînt la fel. Aproape de 20 de ani se spune des la începutul emisiunilor în limba română ale Televiziunii Maghiare: „Bine v-am găsit la o nouă ediție a magazinului românesc...”. La prima vedere totul este în ordine, pentru că în limba maghiară cuvîntul magazin are o singură semnificație, și anume, o emisiune care abordează teme diverse. În limba română însă magazinul mai înseamnă și prăvălie, „bold” sau „duț’an”. Cu implicarea unei fantezii „răutăcioase”, după logica limbii române s-ar putea presupune că salutăm telespectatorii români la o nouă lansare a unei prăvălii. Sigur că nimeni dintre noi nu s-a gîndit la această formulă, pentru că din context a reieșit clar despre ce este vorba. Dar cuvintele de salut nu sînt cele mai corecte. Regula este încălcată, și gata. Mi s-a atras atenția asupra acestui nonsens. Oare cum să reacționez în această situație, cînd știam că am fost înțeles de toată lumea, dar n-am fost cel mai potrivit? Să accept, să comentez, să devin orgolios sau respingător?! În altă ordine de idei, se pare că intelectualitatea română a rămas în afara unei tendințe puternice din Ungaria. Este clar că în Ungaria cultivarea limbii maghiare dispune de o adevărată mișcare intelectuală, și nu numai.

(Continuare în pag. a 10-a)

Dumnezeu a binecuvântat lucrarea noastră

În condițiile de suprasolicitare a omului din toate perspectivele vieții, creștinul trebuie să fie mereu conștient de ceea ce reprezintă cea mai importantă lucrare a momentului: împlinirea ultimelor porunci ale Domnului Isus Cristos, de a da Evanghelia Lui tuturor celor care nu cunosc darul de mare preț, mântuirea.

Omul credincios lucrării lui Dumnezeu trece dincolo de neajunsurile momentului, de amenințările zilei de mâine și cu inimă încrezătoare în Dumnezeu, sprijinit de frații în Cristos caută să îplinească întocmai voia lui Dumnezeu.

Frații din Leuca Teuz, din Arad-România iubesc Cuvântul lui Dumnezeu, părtășia cu ceilalți frați în Cristos și închinarea spre Slava lui Dumnezeu, însă ei au nevoie de o clădire pentru a se întâlni la închinare.

Pastorul acestei Biserici, fratele **Nelu Balog** a vizitat duminică, la 8 iulie, Biserica Baptistă română din Micherechi și ne-a prezentat lucrarea pe care o desfășoară în această comunitate, cât și proiectele care sunt în derulare.

– Bisericile pe care eu le păstoresc nu sunt mari, dar credincioșii iubesc părtășia și Cuvântul lui Dumnezeu. La Chișlaca avem o comunitate de 35 de membrii, iar la Lunca Teuz 14 membrii. Anul trecut am început să construim o biserică la Lunca Teuz și sperăm ca anul acesta să putem ajunge cu construcția aproape de fini-

saje. Construcția acestei biserici este o mare necesitate pentru comunitatea baptistă de aici. Până în prezent ne adunăm în casa unei sore în vârstă, care ne-a pus la dispoziție o cameră. Dumneaei însă este plecată pentru îngrijire la unul din copii, la Arad. Nu știm care va fi atitudinea copiilor dânsiei față de membrii

bisericii după ce dumneaei va fi chemată acasă la Dumnezeu, dacă ni se va mai permite să ne întâlnim la închinare în această casă. Acestea sunt condițiile în care am început să strângem fondurile pentru o nouă construcție a Bisericii Baptiste din Lunca Teuz. Dumnezeu a binecuvântat mult lucrarea de aici. Doar în ultimii doi ani s-au hotărât pentru a trăi viața cu Dumnezeu 9 dintre locuitorii acestei localități.

– Care sunt sacrificiile pe care le presupune construcția unei biserici în România?

– Biserica este locul în care credincioșii se întâlnesc pentru închinare înaintea lui Dumnezeu, pentru a avea părtășie în Cuvântul lui Dumnezeu, pentru zidire spirituală și pentru slujire. Despre Biserica, Cristos spune că este biruitoare, ea nu va putea fi niciodată înfrântă de greutățile pe care omul le vede ridicându-se în viață. Toate poruncile pe care le întâlnim pe paginile Sfintei Scripturi sunt însoțite de promisiunea de ajutor din partea lui Dumne-

zeu în vederea împlinirii lor.

Construcția unei biserici pentru o comunitate atât de mică cum este cea de la Lunca Teuz presupune un sacrificiu peste puterile lor, peste resursele lor. Oamenii trăiesc la țară unde posibilitatea de a câștiga mai mult este aproape imposibilă, dacă ținem cont de vârsta lor. Dar încă de la început, când s-a pus problema construcției, frații s-au angajat că vor contribui cu tot ceea ce pot ei mai bine. Darul lor cel mai mare este credința, nădejdea că Dumnezeu îi va binecuvânta, dar și munca efectivă, cu brațele lor, cu uneltele lor la construcția bisericii.

Doresc să menționez ajutorul pe care Biserica din Chișlaca îl acordă pentru realizarea acestui proiect. În această biserică slujesc doi frați care l-au cunoscut pe Isus Cristos ca Domn și

Mântuitor în Biserica Baptistă română din Micherechi. Ei l-au mărturisit pe Isus Cristos în apa botezului aici în Ungaria. Ne bucurăm mult de viața nouă pe care o trăiesc în Cristos, dar și de slujirea lor din Biserica de la Chișlaca, implicit de ajutorul pe care îl dau la construcția Bisericii Baptiste din Lunca Teuz. Cu ajutorul lor am putut veni să vizităm Biserica Baptistă română din Micherechi și să împărtășim cu frații de aici proiectul nostru.

Cu această ocazie doresc să mulțumim mult încă o dată Bisericii Baptiste române din Micherechi pentru sprijinul financiar deosebit pe care ni l-au acordat în vederea construcției Bisericii Baptiste din Lunca Teuz. Mă rog ca Dumnezeu să binecuvânteze comunitatea baptistă română din Micherechi, prin dumneavoastră cât mai mulți frați români din Ungaria să-L cunoască pe Dumnezeu.

În cele din urmă nu pot să spun decât că, promisiunea de biruință din partea lui Dumnezeu și ajutorul material și spiritual al fraților în Cristos ne determină să socotim sacrificiile și neajunsurile drept un motiv de a fi perseverenți în a împlini misiunea pe care Dumnezeu ne-a încredințat-o.

Mă rog ca indiferent de spațiul geografic în care ne-a așezat Dumnezeu, să putem fi credincioși destoinici, oricând pregătiți pentru a face ceea ce Dumnezeu ne călăuzește.

Biserica Baptistă română din Micherechi este recunosătoare lui Dumnezeu pentru posibilitatea de slujire, prin ajutorul financiar și spiritual acordat fraților din Biserica Baptistă din Leuca Teuz din Arad-România.

Binecuvântarea lui Dumnezeu să-l însoțească în fiecare lucrare la care se vor angaja, după voia lui Dumnezeu.

Pastor Daniel Burtic

O vizită la Chitighaz

În 17 iunie 2001, dimineața am predicat Evanghelia în Biserica Baptistă din Chitighaz, într-o atmosferă de părtășie frățească, după cinci ani de când am vizitat ultima dată această biserică. Fiind pastor, în ultimii 34 de ani am efectuat mai multe vizite la bisericile baptiste române din Ungaria, cu ocazia participării la diferite conferințe și congrese prin unele țări din Europa Apuseană.

Experiența din dimineața menționată mai sus nu a continuat și în după-masa zilei de 17 iunie. La orele 13.00 s-a ținut înmormântarea lui Ioan Mocan, pe care îl cunoșteam de peste

30 de ani din Biserica din Chitighaz. Deși purtam în spate o experiență de 40 de ani de lucrare pastorală, nu mi s-a dat nici un cuvânt. În aceeași după-masă am participat și la serviciul divin din biserică. Întrucât biserica n-a avut păstor în ultimul an, serviciile menționate au fost conduse de către un frate diacon maghiar, care nu a luat în seamă deloc prezența mea și dorința fraților români de a asculta Evanghelia de la un pastor român din București. Deși mi-am păstrat locul de ascultător, mi-a fost greu să înțeleg această sfidare față de mine, un păstor român cu

activitate de patru decenii în vestirea Evangheliei.

În experiența mișcării din ultimii 10 ani am înființat cinci biserici noi. Una din ele este Biserica Baptistă din satul Ciocănari, județul Dimbovița, înființată în anul 1992, unde majoritatea absolută sînt romi.

În fotografia alăturată se vede botezul Bisericii din Ciocănari, ținut în 22 aprilie 2001 cu cei 19 candidați, dintre care 18 sînt romi (țigani) și doar unul este român. Acum biserica are 50 de membri.

Pe tărîmul Evangheliei, în România nu se face nici o deosebire de naționalitate. Mesajul mîntuirii se transmite oricui în bunăvoință și dragoste frățească.

La încheierea acestui articol învît la bisericile ce le slujesc pe respectivul frate diacon, împreună cu cei apropiați dînsului, pentru a vedea spiritul lucrării din România, cît și pentru a avea ocazia să vadă cum oferim noi, tuturor musafirilor, ocazia de a predica fără nici o deosebire de naționalitate!

Păstor Iulian Tătaru

Ca să fiu mai aproape...

*Ca să fiu mai aproape de Domnul,
Voia Lui s-o-nțeleg tot mai clar,
Mi-am mutat rostul vieții la cruce,
Mi-am întins cortul meu sub Calvar.*

*Ca s-aud vocea Sa cît mai bine,
Să-nțeleg fruntea Lui sîngerînd,
Am sădit Gheșmanii în suflet
Și Golgota în cuget și-n gînd.*

*Ca să văd prețul Jertfei Supreme
– Fără vină, pe cruce străpuns
În tăcerile lacrimii Sale,
Plînsul meu pentru veci mi-am ascuns!*

Anonim

Bartolomeu Valeriu Anania

„Poezia Vechiului Testament”

O vorbă bătrânească spune că „acolo unde e bine, e loc și de mai bine”. Acest proverb a fost cunoscut și recunoscut, dovadă stînd evoluția traducerilor inaugurate prin psaltirile secolelor XVI și XVII-lea la Sfânta Biblie tradusă integral în secolul XX de Diaceul Dumitru Cornilescu și culminînd cu traducerea preoților profesori Vasile Radu și Gala Galaction.

Ediția Cornilescu a fost apreciată pentru corectitudinea fondului dogmatic, iar ediția ultimă, a celor doi profesori, preoți și scriitori este admirată, căci la corectitudinea fondului s-a adăugat farmecul limbii.

Cu toate aceste culminante realizări, proverbul menționat se dovedește în vigoare prin noua operă „Poezia Vechiului Testament” al ÎPSS Arhiepiscop Bartolomeu Valeriu Anania, prin versiunea revizuită după Septuaginită, redactată și comentată indiscutabil ca deosebit de interesantă, din punct de vedere lingvistic sînt comentariile edificatoare pentru cercetătorii teologi. Dar valoarea deosebită, nouă și realmente culminantă, rămîne latura sti-

listică. Este normal să fie așa, știind și cunoscînd că vechiul ierarh a fost și rămîne și un celebru scriitor.

Așa se explică cum, în lectura operei, cădem ușor cucerii de farmecul versurilor și a stilului. Această plăcută stare afectivă nu trebuie să ne facă a pierde din vedere valoarea teologică, creștină a gândului prin care sîntem orientați, stimulați și invitați a ține cont de valoarea fondului. Cîteva exemple, fără a ne antrena la comentarii, sînt edificatoare. Înțeleptul Ioan atenționează: „Știi voi că înaintea lui Dumnezeu grăii / că stîndu-i înainte, voi îndrugați minciuni?” Sau că pe voi înainte – judecatori vă faceți? (pag. 44) din partea ultimă a minunatului Psalm 118, de admirat și de reținut în rugăciunile noastre obișnuite următoarele profunde implorări: „Să între cererea mea în fața Ta Doamne, după spusa Ta izbăvește-mă” (pag. 328).

Proverbele lui Solomon, tezaur în înțelepciune și de norme morale sînt prezentate în cea mai expresivă și mai înălțătoare formă a limbii noastre naționale. Drept rezultat, omagiile înțelepci-

unii se impun de la sine, iar îndrumările morale impresionează, sînt adoptate cu deplină convingere, stimulînd caractere umane superioare.

Din cele 31 de capitole, edificatoare sînt cele cîteva mărețe exemple:

„Începutul înțelepciunii e frica de Dumnezeu, / iar cunoașterea e bună pentru toți cei ce o săvîrșesc”. (pag. 367)

„Cu înțelepciune a întemeiat Dumnezeu pămîntul / și între lucrarea minții a întărit cerurile / întru priceperea Lui s-au deschis adîncurile / și norii au izvorît apă” (pag. 373).

Sfaturile pentru tineret și copii de orice vîrstă sînt cele mai mărețe sfaturi morale redactate într-o formă stilistică uimitoare:

„Fiule, nu disprețui certarea Domnului / nici nu te descuraja atunci cînd El te mustră” (pag. 372).

„Fiule păzește legile Tatălui tău / și nu lepăda rînduielele maicii tale / Ține-le pururea lipite de sufletul tău / și în jurul grumazului tău înfășurate” (pag. 380).

„Fiule, nu-i invidia pe oamenii răi / nici nu pofti să le fii alături” (pag. 428).

După proverbe, urmează capitolul „Eclesiastul”, adică Cuvîntătorul cu expresia celebră „Deșertăciunea deșertăciunilor, toate sînt deșertăciune”, care se încheie tot cu un îndemn spre înțelepciune: „Teme-te de Dumnezeu și păzește-i poruncile, căci omul întreg acesta este / că Dumnezeu va aduce fiecare faptă la judecată / în tot ascunzișul ei, fie că e bună, fie că e rea” (pag. 480).

Capitolul Eclesiastul este urmat de un capitol cu caracter contradictoriu acestuia „Cîntarea cîntărilor” cu pronunțat caracter laic. Spre edificare susținem din partea autorului valoroasă precizare „În ultima instanță poemul cîntă unirea sufletului cu Dumnezeu prin iubire, o iubire care, pe de-o parte duce la cunoaștere (o idee ce va fi reluată în secolul nostru de Nae Ionescu) și pe de alta la o uniune divină umană văzută în dinamica ei nesfîrșită ca o creștere neîncetată în nesfîrșitul Dumnezeu, căci sufletul ce se unește cu Dumnezeu nu se mai satură de ceea ce guști” (pag. 485–486).

Se cuvine a se reține că

toate capitolele începînd cu cercetarea lumii și încheiat cu plîngerile lui Ieremia, sînt precedate de cîte o „Introducere”, fiecare din ele fiind realizate la nivel de înalte studii tenologice. Pe acest considerent se cuvine a recunoaște că prezenta lucrare nu este o simplă traducere biblică, ci o valoroasă operă teologică ce onorează pe celebrul prelat PSS Episcopul Bartolomeu.

Din calitatea statistică superioară este suficient a reține din cîntarea cîntărilor.

„Frumoasă ești ca un surîs, iubito, / Și mîndră-mi ești precum Ierusalimul / Buzele tale roșu din fuioar / și graiul tău frumos / obrajii tăi o rodie în două / sub vîlul tău de nuntă”. (pag. 501)

Spre dovadă vie și deplină că prin prezenta lucrare

autorul PSS Bartolomeu a reușit să atingă un apogeu stilizînd glorioasele valori sfinte ale Bibliei din ultimul capitol Plîngerile lui Ieremia”, încă o ultimă culminație a stilului poetic: „În lacrimi ochii mi s-au înecat / nu voi tăcea, odihnă nu-mi va fi / pîn-ce El, Domnul-Și va pleca privirea și va vedea din cer. / Pe suflet ochii tîrzii se stafidiră / plîngînd pe toate fiicele cetății” (pag. 528).

La încheiere, redînd opinia oricărui cititor nu putem spune decît că am simțit admirația citind și mă simt obligat a-mi exprima recunoștința deosebită ÎPSS Bartolomeu de la care rămîne o operă măiastră a culturii noastre religioase, de înălțare sufletească a neamului nostru românesc.

Pr. Dr. I. O. Rudeanu

Cine este Înalt Prea Sfințitul Bartolomeu Anania?

Cel care avea să ajungă înalt ierarh al Bisericii Ortodoxe Române s-a născut la 18 martie 1921, în localitatea Glăvile, județul Vâlcea. În tinerețe a purtat numele de Valeriu Anania, folosit mai tîrziu, și ca nume de autor. Încurajat de dascălul său de la școala primară, a început să scrie versuri încă de la vîrsta de zece ani, și a publicat primele poezii în revista *Ortodoxia*, la vîrsta

de 14 ani. A continuat să scrie poezie, piese de teatru, eseuri, ficțiune.

La sfîrșitul anilor '30 a intrat în Mănăstirea Antim, unde a fost hirotonit diacon în 1942. În 1947 a devenit stareț al Mănăstirii Toplița, pentru scurt timp, iar între 1948–1958 a deținut diverse funcții în cadrul Patriarhiei.

În 1948 a fost condamnat la 25 de ani de muncă forțată de regimul stalinist, dar a fost eliberat șase ani mai tîrziu, după venirea lui Ceaușescu la putere. În 1978 a devenit membru al Uniunii Scriitorilor din România.

De-a lungul vieții a publicat peste 25 de volume, și a primit mai multe distincții: „Crucea Patriarhală”, „Ordinul Sfințului Mormînt al Patriarhiei Ierusalimului”, „Ordinul Sfinții Apostoli Petru și Pavel” al Patriarhiei Antiohiei.

Rugăciune
în vremuri de nevoie

Nori apăsători se adună deasupra mea, Doamne, și amenințarea furtunii mă înspăimîntă. Deși sînt în suferință, nu mă plîng împotriva Ta, Dumnezeule, pentru că Tu ești sprijinul meu și stîncă unde îmi caut scăparea.

Tu Doamne cunoști necazurile mele și ai grijă de mine neîncetat. Cu toată suferința mea, știu că mă iubești și asta îmi dă tărie. Cu speranța în ajutorul și bunătatea Ta, nu mă voi lăsa răpus, ci mă voi lupta cu curaj și voi fi scăpat.

Tu ești Cel ce cîrmuiește lumea și viețile oamenilor; îndreaptă corabia vieții mele, care acum este clătina de valuri furioase, spre ape liniștite.

Degeaba mă zbat singur împotriva furtunii, că fără Tine nu pot face nimic.

Către Tine mă îndrept și mă rog: vino în ajutorul meu, așa cum l-ai salvat pe Petru, care venea spre Tine pe apă. Întinde-ți brațul spre mine, cum l-ai întins spre el, Dumnezeule milostiv, și salvează-mă degrabă. Amin.

Orarul slujbelor ortodoxe
de duminică, 15 iulie 2001

Apateu	– ora 11.00 –	pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 10.00 –	pr. Ilie Ciocan
Bichișciaba	– ora 10.00 –	pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00 –	pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrala	– ora 10.00 –	P.S. Sofronie,
Episcopala, Giula		pr. vicar Pavel Ardelean
Cenadul Unguresc	– ora 9.30 –	pr. Aurel Becan
Crîstor	– ora 10.00 –	pr. Alexandru Șereș
Giula II	– ora 10.00 –	pr. Petru Pușcaș
Micherechi	– ora 9.00 –	pr. Ioan Bun
Otlaca Pustă	– ora 9.00 –	pr. Teodor Rocsin
Jaca	– ora 10.00 –	pr. Cosmin Pop
Săcal	– ora 9.00 –	pr. Origen Sabău

Programul Adunării
„Oastea Domnului” din Micherechi

Duminică	ora 17.00 –	program religios
Marți	ora 18.00 –	oră de rugăciune

J. Creangă

Amintiri din copilărie

(12)

Ei, ei! Ce-i de făcut, Ioane?! Fetele de la ghilit, care văzuse asta, numa-și dau ghiont una alteia și chico-teau pe socoteala mea, de răsuna prundul. Iar eu intram în pământ de rușine și cît pe ce să mă înec, de ciudă ce-mi era. Și din dragostea cea mare de mai dinioară, îmi venea acum să le strîng de gît, nu altceva. Dar vorba ceea: Poți opri vîntul, apa și gurile oamenilor? De aceea le-am lăsat și eu pe fete să ridă, pînă li s-a duce gura la urechi, și pîndind vreme pe cînd șed ele plecate și dau pînza în apă la ghilit, fac tuști! Din baltă, ș-o ieu la sănătoasă. Și așa fugeam de tare pe prund, de săreau pietrele, pe care le stîrneam cu picioarele, cît mine de sus. Și fuga, și fuga, fără să mă mai uit în urmă, pînă ce dau între hudiți, pe drumul care ducea la noi acasă. Dar nu merg pe drum, de rușine să nu întîlnesc vrîm om, ci sar în grădină la Costache și merg tupiluș prin păpușoi, apoi într-o hudiță, din hudiță în grădina lui Trăsnea, și iar prin păpușoi, și cînd aproape să ies din grădină, mă simțesc cîinii lui Trăsnea, și la mine să mă rupă. Ce-i de făcut? Auzisem eu din oameni că dacă vrei să nu te muște cîinii și să te lase în pace, cum îi vezi că sar la tine, să te tupilezi jos la pămînt și să-i lași să te latre cît le place, fără să te urnești din loc, căci ei bat cît bat, și de la o vreme te părăsesc și se duc. Și adevărat este, căci așa am scăpat și eu de cîinii lui Trăsnea, atunci

cînd am dat peste păcat cu ei și ei cu mine. Noroc din ceriu pînă-n pămînt că nu m-a prins melianul și haramninul de Trăsnea, care avea mare ciudă pe mine, de cînd mă zăpsise în grădina lui la furat mere domnești și pere sîntilești, căci m-ar fi snopit în bătaie. Și apoi numai asta mi-ar fi mai trebuit acum, cît eram de pricopsit! În sfîrșit, după ce m-au lăsat cîinii lui Trăsnea în pace, cum v-am spus, am sărit în rîspintele unui drum, de acolo în grădină la noi, și atunci mi s-a părut că mă aflu în sânul lui Dumnezeu. Și merg eu acum fără pă sare prin păpușoi pînă în dreptul ogrăzii și mă uit printre gard și văd pe mama cum se dă în vînt după trebi, cînd în casă, cînd afară, și-mi era mai mare mila de dînsa, dar și de pîntecele meu cel stocit de apă încă îmi era milă. Vorba ceea: Milă mi-i de tine, dar de mine mi se rupe inima de milă ce-mi este. Și nemaiputînd suferi foamea, încep a mîmăi ugilil printre gard:

— Mămucăi, iacătă-mă-s!

Ș-odată și sar în ogradă, mă înfătoșez dinaintea mamei așa chipos cum eram, îi apuc mîna cu sila, o sărut și zic, scîncînd:

— Mamă, bate-mă, uci-de-mă, spînzură-mă, fă ce știi cu mine, numai dă-mi ceva de mîncare, că mor de foame! Vorba ceea: Golătatea încunjură, iară foamea dă de-a dreptul.

Ea atunci, cum e mama cu bunătate, se uită galiș la mine și zice ofînd:

— Bine-ți șede, coșcogeme coblizan, să umbli lela pe drumuri în halul acesta, și să mă lași tocmai la vremea asta fără leac de ajutor!? Hai de mîncîncă, dar să știi că mi te-ai lehametit de la inimă, doar să te porți de acum tare bine, să mai fiu ceea ce am fost pentru tine, dar nu știu, zău!

Și, scurtă vorbă, văzînd că m-am pus rău cu mama, îi giuruiesc eu că ce am făcut n-o mai face. Apoi umblu tot cu binișorul pe lîngă dînsa și nu ies din cuvîntul ei afară nici cu fapta, nici cu vorba, căci vorba dulce mult aduce, la trebi-s hărnicuț cît se poate: derdicam și măturam prin casă ca o fată mare, de n-avea mama grijă, cînd se ducea undeva. Și într-o zi o văd că mă sărută și-mi zice cu blîndețe:

— Dumnezeu să te înzilească, Ionică, dragul ma-

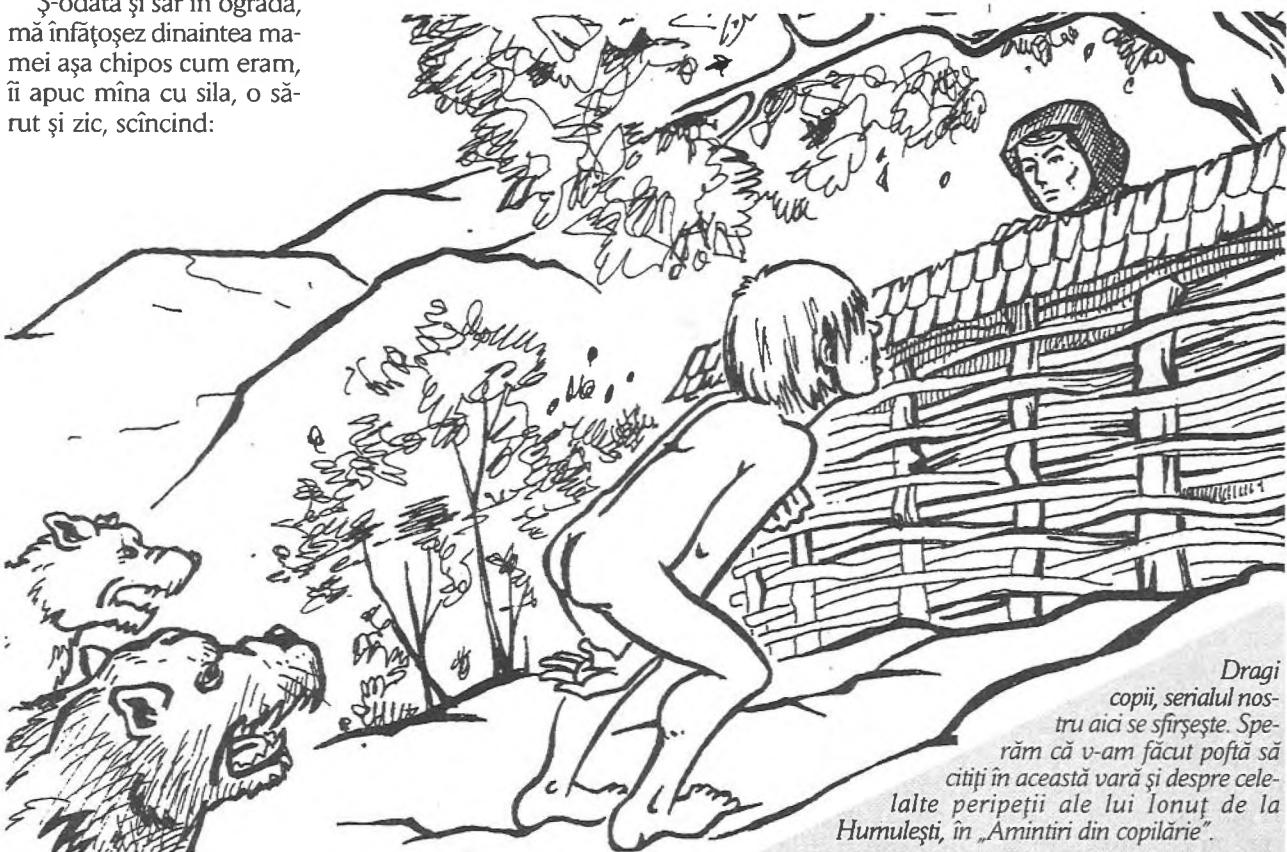

mei, și să-ți deie toate daturile sale cele bogate, dacă te-i purta, cum văd că te porți de o bucată de vreme încoace.

Atunci eu pe loc am început a plînge și bucuria mea n-a fost proastă. Și mai multă mustrare am simțit în cugetul meu decît oricînd. Și de m-ar fi bătut mama cu toate gardurile și de m-ar fi izgonit de la casă ca pe un străin, tot n-aș fi rămas așa de umilit în fața ei, ca atunci cînd m-a luat cu binișorul. Și să nu credeți că nu mi-am ținut cuvîntul de joi pînă mai de-apoi, pentru că așa am fost eu, răbdător și statornic la vorbă în felul meu. Și nu că mă laud, căci lauda-i față: prin somn, nu ceream de mîncare, dacă mă sculam, nu mai așteptam să-mi deie alții, și cînd era de făcut ceva treabă, o cam răream de pe acasă. Și-apoi

mai aveam și alte bunuri, cînd mă lua cineva cu răul, puțină treabă făcea cu mine, cînd mă lua cu binișorul, nici atîta, iar cînd mă lăsa de capul meu, făceam cîte o drăguță de trebușoară ca aceea, de nici Sfînta Nastasia, izbăvitoare de otravă, nu era în stare a o desface cu tot meșteșugul ei. Povestea ceea: Un nebun arunc-o piatră în baltă și zece cumînți n-o pot scoate.

În sfîrșit, ce mai atîta vorbă pentru nimica toată? Ia, am fost și eu, în lumea asta, un boț cu ochi, o bucată de humă însuflețită din Humulești, care nici frumos pînă la douăzeci de ani, nici cuminte pînă la patruzeci nu m-am făcut. Dar și sărac așa ca în anul acesta, ca în anul trecut și ca de cînd sînt, niciodată n-am fost!

Dragi copii, serialul nostru aici se sfîrșește. Sperăm că v-am făcut poftă să citiți în această vară și despre celelalte peripeții ale lui Ionuț de la Humulești, în „Amintiri din copilărie”.

melian – om mate de statură, voinic, zdrahon
haramin – om rău, crud, tîlhar
a zăpsi – a pune mîna (pe cineva) cînd săvîrșește un furt etc.
stocit – supt de apă
ugilit – ofilit, umilit, rugător
galiș – galeș, duios

În mijlocul celor mici

În ultima vreme, la fiecare sfârșit de an de învățământ, grădinița românească din Bătănia organizează o masă comună de rămas bun. Participă conducerea și personalul grădiniței, părinți, copii și invitați. În acest an, evenimentul a fost onorat de prezența Prea Sfinției Sale Sofronie și a domnului consul general Andrei Oancea, împreună cu soția. Părintele Ilie Ciocan, a salutat asistența relevând bunele relații dintre școală, grădiniță și Biserică, colaborare care se materializează prin prezența părintelui la orele de religie, precum și participarea micuților de la grădiniță la slujbele de peste săptămână în Sfânta Bise-

rică. Doamna Maria Podina, conducătoarea grădiniței, a prezentat un scurt istoric al instituției, evidențiind numărul copiilor, a celor care urmează școala românească, programul de desfășurare a orelor. Printre altele s-a menționat necesitatea unui nou local, actuala clădire fiind într-o stare destul de precară. S-a servit o masă comună, au avut loc discuții, s-au schimbat păreri, într-un cuvânt a fost o atmosferă destinsă, plăcută.

La sfârșit PS Episcop Sofronie a oferit asistenței iconițe, iar doamna Viorica Oancea a împărțit copiilor dulciuri. Ne-am luat la revedere pînă la anul.

cim

Urrra! E vacanță!

Una dintre cele mai mari bucurii ale copiilor (și bineînțeles, ale profesorilor) este vacanța. Dintre toate, vacanța de vară este cea mai așteptată, cea mai frumoasă. Copiii sînt fericiți, fără griji, se joacă și se odihnesc. Nu le mai pasă nici școală, nici de manuale. Iau în mînă creionul și pixul doar cînd vor să deseneze, eventual dacă vor să scrie cîte-o scrisoare prietenilor. Colegii de școală acum sînt doar prieteni. Cu un fragment dintr-un cîntecel vrem să vă dorim și noi, dragi copii, vacanță plăcută!

Bine ai venit, vacanță!

„Dacă cineva mă-ntreabă, unde-mi place cel mai mult, în vacanță sau la școală, eu așa răspund direct, Unde-i viață, joacă, pace, totul e foarte frumos. Vreau din toate să-nvăț bine, este spre al meu folos. Bine ai venit vacanță, nerăbdător te-am așteptat...”

Prima juristă română din Ungaria cu o diplomă obținută în România

Tot mai mulți tineri români din Ungaria aleg învățămîntul din România la diferite facultăți, cu diferite profesii. Au fost și sînt printre ei studenți la medicină, la economie, la teologie, la jurnalistică, la litere și, nu în ultimul rînd, la facultatea de drept. Acum pentru prima dată ne putem mîndri de o studentă română din Ungaria care a terminat Facultatea de Drept Babeș-Bolyai. Mariana Țirlea din Micherechi s-a înscris cu patru ani în urmă la universitatea din Cluj, iar în anul acesta și-a terminat studiile. După multe eforturi și învățătură a obținut diploma la facultatea de drept și vrea să lucreze ca juristă. Ce mai lipsește pînă atunci? Vom afla tocmai de la Mariana.

– Ce te-a atras spre domeniul drepturilor umane?

– Încă în liceu am avut de gînd să urmez studii superioare, să urmez o facultate, dar nu știam pe care s-o aleg. Mi-a plăcut mult istoria și maghiara, deci am decis să studiez dreptul. M-am prezentat de două ori la examenele de admitere la facultatea de drept din Budapesta, dar nu am reușit. După acest eșec am început să lucrez la magazinul Nistor din Micherechi. După un an de zile mi-am dat seama că totuși nu vreau să renunț la studii și că vreau să urmez o facultate. Numai că după ce m-am decepționat atît de mult la Budapesta, nu am mai vrut să dau examen de admitere acolo. Am aflat însă că mă pot înscrie la Facultatea Babeș-Bolyai din Cluj fără să dau examen de admitere, mulțumită faptului că sînt româncă din Ungaria. Astfel am intrat la facultatea de drept.

– Ce impresii ai avut cînd ai ajuns la această universitate? Ce atitudine au avut noii profesori și colegi?

– Nu pot zice că primele mele impresii au fost rele, mai degrabă foarte plăcute. Atît colegii, cît și profesorii m-au ajutat foarte mult. Dacă nu înțelegeam ceva, îmi explicau. Știau că am greutăți cu limba română literară, deci mi-au copiat cursurile și mi le-au dat. Nici profesorii nu făceau diferențe între mine și între colegii cei din România.

– Ai ajuns într-un oraș mare, unde toate au fost străine. Cît timp ți-a trebuit ca să te familiarizezi, să te obișnuiești cu orașul Cluj?

– Pot zice că repede. Oamenii sînt foarte deschiși față de străini, astfel am reușit să cunosc orașul foarte repede.

– Știm că pe străzile Clujului sînt foarte mulți studenți. Ce a însemnat pentru tine să trăiești într-un oraș studentesc?

– Asta mi-a plăcut mai mult în Cluj. Într-adevăr sînt foarte mulți tineri în Cluj. Deoarece aici sînt multe posibilități pentru studii superioare. De exemplu, numai Universitatea Babeș-Bolyai are 19 facultăți, deci, la tot pasul poți să întîlnești mulți studenți.

– Cum au trecut, sufletește, primele examene?

– Primele mele sesiuni nu au fost prea grele, ca pentru cei mai mulți studenți. Pentru mine problema a fost că mai întîi a trebuit să învăț cît mai bine românește. Trebuia să-mi însușesc expresiile românești, limbajul de specialitate, și numai după aceea m-am apucat de cursuri. Iar sufletește, cred că am trecut de prima sesiune ca cei mai mulți studenți: am fost bucuroasă cînd am terminat cu bine examenele.

– Ce sprijin au însemnat pentru tine părinții și cei apropiați?

– Părinții mei îmi tot spuneau, cînd nu am reușit la vre-un examen, să nu mă necăjesc. Ei erau întotdeauna alături de mine. Mă ajutau atît moral, cît și material. Cred că această diplomă

am realizat-o și mulțumită părinților și tuturor celor dragi pot să le mulțumesc. Fără ei nu aș fi reușit. Din păcate, tata nu a ajuns să-mi vadă diploma, pentru că acum doi ani a murit. Totuși sînt sigură că el ar fi cel mai mîndru de fetița lui.

– Ce ai ales ca temă pentru lucrarea de diplomă?

– În acești patru ani, criminalistica mi-a plăcut cel mai mult. Deci, am ales o temă din acest domeniu. Titlul și tema lucrării a fost expertiza criminalistică.

– Ce ți-a trecut prin minte cînd ai primit diploma, după examenul de licență?

– Am fost foarte bucuroasă. A însemnat foarte mult pentru mine că am terminat o facultate de drept în limba română. Deoarece anii petrecuți acolo au fost foarte grei, am fost mîndră de mine că în sfîrșit am reușit să obțin această diplomă.

– Cum se acceptă în Ungaria această diplomă? Ce fel de obligații mai ai ca să poți lucra aici în acest domeniu?

– Sistemul din Ungaria acceptă diploma obținută în România, dar ca să lucrez trebuie să dau un examen diferențial. Am apelat la Ministerul de Învățămînt, de la care am primit înștiințarea că mi se aprobă diploma, dar trebuie să aleg o universitate din Ungaria unde voi da un examen din dreptul constituțional. După acest examen care va fi în octombrie, la Universitatea Pázmány Péter din Budapesta voi primi și o diplomă maghiară care validează toate drepturile legitime ca să pot lucra ca jurist aici în Ungaria.

– Ai primit deja în România titlul de doctor în drept?

– Nu am primit doctoratul în România, pentru că acolo urmează să mai fac doi ani în plus pentru obținerea titlului. În schimb, în Ungaria primesc gradul științific imediat după examenul de diferență.

– Cum vei semna apoi, după examenul din toamnă și după obținerea noii diplome?

– Sper că voi fi dr. Mariana Țirlea, oficial dr. Czirle Mariann.

Rita Ruja

Proiecte românești sprijinite de Ministerul Culturii

Cu toate că au trebuit apreciate 520 de dosare de concurs, la Ministerul Culturii s-a decis în acest an cu luni mai devreme decât acum un an despre subvențiile acordate pentru realizarea diferitelor programe culturale ale minorităților. Reprezentanțele românești au înaintat în această primăvară 56 de concursuri. Dintre aceste proiecte au primit sprijin, conform deciziei aduse săptămîna trecută la ministerul de resort, 29 de concursuri inițiate cu scopul susținerii valorilor culturale românești în această țară. Sprijinul total acordat acestor programe este de 2,72 de milioane de forinți. S-au acordat subvenții valorînd între 40 și 200 de mii de forinți. Multe dintre concursuri au fost înaintate și Fundației Publice pentru Minorități. Astfel, unele proiecte sînt subvenționate din ambele surse, iar altele au rămas fără nici un sprijin. Despre deciziile Fundației am relatat în numerele anterioare ale Foii românești. Mai jos vom trece în revistă lista concursurilor sprijinite de către Ministerul Culturii pe anul 2001.

Autogovernarea românească din mica localitate bihoreană Vecherd primește 60 de mii de forinți pentru sprijinirea organizării zilei culturale din localitate. Casa de cultură din Micherechi obține și de la Ministerul Culturii sprijin bănesc pentru serata memorială Gheorghe Nistor și Teodor Covaci, de această dată 80 de mii de forinți. Centrul cultural din Apatu primește 60 de mii de forinți pentru susținerea activităților corului din loc și 50 de mii de forinți pentru organizarea programelor săptămîinii românești. Biblioteca din Jaca a obținut 80 de mii de forinți pentru achitarea cheltuielilor întîlnirii referenților din bibliotecile care se ocupă cu difuzarea cărților românești din județele Bihor și Bichiș. Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria (UCRU) va primi 60 de mii de forinți pentru completarea cheltuielilor organizării întîlnirii corurilor românești conduse de maestrul Gheorghe Flueraș. UCRU mai obține pe această cale 150 de mii de forinți pentru concursul familiilor românești, precum 70 de mii de forinți pentru organizarea următoarei dezbateri de atelier pe teme actuale din viața culturală. Comunitatea Cercetătorilor și Creatorilor Români din Ungaria primește 150 de mii de forinți pentru prezentarea, în cadrul unui șir de comunicări științifice, a personalităților de seamă a istoriei culturale din aceste locuri. Concursul Școlii generale româ-

nești din Giula, înaintat cu scopul obținerii unui sprijin financiar pentru realizarea legăturilor cu o școală din România, a fost dotat de Ministerul Culturii cu 50 de mii de forinți. Școala Generală Românească din Micherechi va obține 60 de mii de forinți pentru organizarea taberei de limbă maternă.

Societatea Culturală a Românilor din Budapesta primește 150 de mii de forinți pentru organizarea unei conferințe științifice despre macedoromânii și grecii din Pesta în secolele XVIII-XIX. Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria va obține 200 de mii de forinți pentru convocarea conferinței în memoria lui Moise Nicoară, precum 200 de mii de forinți pentru organizarea în acest an a celui de-al XI-lea simpozion științific al Institutului. Uniunea Românilor din Bichișciaba primește 60 de mii de forinți pentru finanțarea cheltuielilor tradiționalului concurs de povești pentru copii. Centrul de reciclare a cadrelor didactice din județul Bichiș va primi 200 de mii de forinți pentru organizarea și în acest an a taberei de cunoaștere a tradițiilor populare pentru copii de la școlile românești.

Asociația Culturală a Românilor din Leta Mare va obține 40 de mii de forinți pentru sprijinirea programului inițiat cu scopul cinstirii lui Iosif Vulcan și Ioan Irinyi. Școala generală din Bedeu primește 60 de mii de forinți pentru

La Micherechi s-a organizat o serată în amintirea muzicantului Teodor Covaci și a dansatorului Gheorghe Nistor

acoperirea unor cheltuieli de la tabăra de limbă română, precum 40 de mii de forinți pentru organizarea unei serate culturale. Aceeași subvenție, 40 de mii de forinți, îi este asigurată și grădiniței din strada Galamb din Giula pentru organizarea zilei românești. Corul „Pro musica” din Giula primește 60 de mii de forinți pentru turneul România și 200 de mii de forinți pentru acoperirea cheltuielilor de la Festivalul coral din Giula din acest an. Autogovernarea româ-

nească din Săcal obține 50 de mii de forinți pentru organizarea unei tabere de copii. Aceeași sumă, 50 de mii de forinți, pentru același scop, tabăra de copii, obține și Autogovernarea românească din Darvaș. Asociația Tinerilor din Micherechi primește 100 de mii de forinți pentru organizarea taberei muzicale, precum 60 de mii pentru organizarea unui concert de muzică cultă.

Tabăra de dansuri populare inițiată de Asociația Culturală a Românilor din

Chitighaz este sprijinită cu 70 de mii de forinți. Autogovernarea românească din sectorul VII al Budapestei va obține 70 de mii de forinți pentru organizarea programului tradițional de iarnă, cu participarea școlarilor de la o instituție românească din Bichiș. Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) va obține 200 de mii de forinți pentru organizarea a Zilei culturale. Data și locul programului de mare anvergură încă nu a fost stabilit. -frățean-

Cultivarea limbii române – un lucru nedorit la noi

Să nu vină alții să ne corecteze!?

(Urmare din pag. a 5-a)

Nu exagerez că ea este un fel de hobby pentru foarte multă lume. Deși populația acestei țări trăiește într-un mediu maghiar, nu cred că mulți dintre cetățeni și-ar pune problema necunoașterii limbii materne maghiare. Și totuși, există cite și mai cite feluri de „slefuire” a limbii. Să ne gîndim numai la emisiunile radiofonice sau televizate, care se bucură de o audiență mare în raport cu alte programe cu caracter de serviciu public. Cine să se gîndească că lingviștii de la aceste emisiuni vor să-și bată joc de toți vorbitorii de maghiară din Ungaria? Din contră, lumea urmărește cu atenție propunerile specialiștilor referitoare la exprimarea corectă. Or, care este situația la noi? N-am fost implicat direct, dar țin minte că la începutul serialului de

emisiuni de cultivare a limbii române a colegilor de la Radio Seghedin, o bună parte a intelectualilor noștri aproape s-a scandalizat. Ei au văzut în această inițiativă un pericol, spunînd că „ăștia vreau să ne facă de ris...”.

Nu cred că s-a gîndit cineva dintre realizatori la așa ceva. Ba mai mult, emisiunea săptămînală realizată de Adam Bauer și Mihaela Bucin atrage atenția asupra unor încălcări de reguli ale limbii, greșeli frecvente comise de românii din Ungaria, fără să pomenească un nume sau o sursă.

Cei care ne corectează pornesc de la un lucru simplu: trăind într-un mediu străin din punct de vedere al limbii române, învățînd această limbă ca pe una străină, n-avem șansa să pătrundem total în logica ei, însă avem șansa să folosim anumite expresii în mod

greșit sau cel puțin în context greșit. Stilul nostru de vorbire va rămîne întotdeauna greoi. Dar s-ar putea ca aceasta să fie soarta românului care trăiește ca minoritar pe teritoriul altui stat. Așa este.

Dar, acești români nu pot refuza la nesfîrșit intențiile de a corecta, și pînă la urmă, de a îmbunătăți stilul de vorbire. Fără îndoială trebuie să recunoaștem că niciodată nu ne vom putea depăși propriile limite lingvistice. Atunci să încercăm altceva. Să încercăm să reacționăm rațional dacă cineva, condus de bune intenții, ne corectează. Doamne ferește să încheie patetic, dar dorința noastră de a învăța din greșelile proprii este un minimum, prin care ne stimăm telespectatorii, colegii, elevii și pînă la urmă, pe noi înșine.

Tiberiu Boca

Opt decenii în cinste și omenie

Ioan Pele s-a născut și și-a trăit toată viața la Bedeu. A fost unul dintre cei nouă copii ai familiei. Bace Ioan a văzut lumina zilei la 19 decembrie 1920. În timpul celui de-al doilea război mondial a avut acel „noroc” să se îmbolnăvească și să scape de armată. S-a însurat cu o româncă de lângă Oradea. A trăit o viață simplă, cinstită. Acum, la 80 de ani împliniți, este mulțumit de soarta care i-a fost dată. Firul amintirilor am început să-l depănăm din timpul copilăriei.

„Pe vremea mea, la școală se învăța numai în unguște. Așa au fost legile pe atunci. Numai acasă, în familie, vorbeam românește. Când eram eu de vîrstă școlară, în sat erau vreo sută de copii. Cîte-odată și peste o sută. Nu a fost mai mare satul nici atunci, dar în fiecare familie erau mai mulți copii. Și aveam numai un singur dascăl... Ore se țineau și înainte de masă, și după masă. La prînz mergeam acasă să mîncăm. N-au fost mai buni pruncii nici atunci, cum am crede azi. Noi am vrea ca copiii să fie mai ascultători, dar dacă ne amintim, nici noi nu am fost mai buni.

Părinții mei au fost oameni săraci. Au umblat „pe nopsam” la gazdele din sat. A fost aici o moșie, o domnie, a Prepușului i s-o zis. De Oradea s-a ținut oarecînd. Și noi a trebuit să lucrăm de mici copii. Nici n-am făcut la școală numai

cinci ani. N-am putut învăța că a trebuit să mergem și noi, ca părinții, „pe nopsam”. Eu lucram la o gazdă de aici din sat.

M-am însurat în 1943, dar nu cu o fată din sat de la noi. Mi-am adus nevastă din Sîntăndraș, de lângă Oradea. Ea a avut aici, la Bedeu, o mătușă, la care venea des. Așa ne-am cunoscut. Nu peste mult mătușa ei a murit, dar prietenia noastră nu s-a întrerupt. Când ne-am cununat, ea încă nu știa unguște, numai mai tîrziu a învățat limba. Am trăit împreună 57 de ani. Anul trecut ne-a părăsit...

După căsătorie am trăit ceva mai bine, pentru că banii pe care-i cîștigam nu trebuia să-i dau la părinți, ci am gospodărit din ei numai noi doi, cu soția. Am avut noroc – să zic așa – și cu armata. Eu n-am fost „cotună” pentru că am fost operat în '38. În '41 am fost

la „sorozás”, dar toamna m-au și lăsat acasă. Aceste cîteva luni le-am petrecut în Ardeal. Am venit acasă și am continuat lucrul.

Apoi, pe rînd s-au născut copiii. Noi n-am înființat așa familie mare ca părinții noștri, am avut doar o fată și un băiat. Fata a murit de

vreme, pentru că a fost bolnavă.

După război am primit și noi pămînt, și ni l-am lucrat pe-al nostru. Atunci traiul a fost un pic mai ușor. Nu ne-am prădat mica avere, ci după '57 am mai cumpărat puțin pămînt, și așa am avut un cîștig sigur. Am crescut și animale pe lângă casă. Am ținut tare mult la aceea să îmi lucrez pămîntul meu, mie să nu-mi poruncească nimeni. Pînă la vîrsta de 70 de ani am avut putere pentru lucru. În ultimii ani, parcă această putere ar mai pierde... Toată viața mi-am știut locul. Când am putut, am lucrat, nu m-am dat mai mare decît cum eram. Am știut să țin de ce am avut, nu am prădat averea. Atîta am știut de tînăr, că dacă voi lucra, voi avea ce-mi trebuie, nu mă voi strîmtori pe altul.”

Eva Iova

În grai viu

Am citit că...

Ieri, înainte dă mneazăză, m-o trimăs nevastă-me la bold. La bold cu fîdula, pă care-m scrie cu litere mare ce treabă să cumpăr. C-amu uit. Dacă treabă să cumpăr mai multe dă doauă, tri feluri, atunci îi musai să am fîdula la mine.

No-amu, cum mărg cu bicicleta pă iardă – că pă drum pre multe mașine mărg și vin, – vād io cole p-o laviță on uișag. Îl ieu io și-l pun în coșară, cu gîndu că colo cătănsărate oi mai citi una și alta dîn iel.

Așe-am și făcut. Sara cum îl ieu io-n brîncă, dăloc dau d-on titlu cu litere mare: PERICOL MARE – PĂMÎNTU SĂ-NCĂLZEȘTE. Nu zîc că n-am citit io și pîn-amu dă periculi d-aste, uă că la televizor n-aș fi auzîtă dă baiurile care pot vini pă noi dîn pricina că aieru dîn juru Pămîntului să moșcolește dîn ce în ce mai tare cu prav, cenușe, gazuri și ce știu io mai ce, că căldura adusă dă razăle soarelui s-adună pă Pămînt ca-n folii, că dîn pricina asta să dăzgheață munți uriași dă gheață dîn părțile dă mneazănoapte ș-așe. Numa că în uișagu adus acasă am mai dat și dă multe alte lucruri dă care încă nici n-am auzît încă.

Vă spun cîteva pilde. Citesc că mai nou și în țară la noi au apărut niște pepi care pînă amu n-or trăit numa în părțile mai calde dînspră mneazăzi. Apoi că să sporesc și o foaită dă poțoci care la fel numa în zonele mai calde ș-or aflat loc dă trai pîn-amu. Și încă ceva dîn cile înșirate în cile doauă pajini dă uișag: vreme să-nștimbă în așe măsură dă nici cei mai

precepuț meteorologi nu știu șă ne lămureasc altfel, dîcît cu încălzire pămîntului – în jeneral. Așe cum o fost și seceta ce mare dîn vara trecută, așe cum or fost ploile cile multe dîn primăvara anului aista – cu vîrsările dă apă pă care le-am văzut și la televizor, – așe cum în februarie ne-o adus soarele o căldură dă primăvară, și încă multe altele.

No-amu, după tâte aște, astăz înainte dă mneazăză ne dăm la voarbe și cu vecinu Ciorba. Și iel, ca dîn uișag, im mai înșiră și iasta, și ceie, apoi zîce cum că așe să vede, Dumnezeu nu bate cu bota, și că ceie ce s-o prorocît pă anu 2000 s-a-implini în anii ce vin, adecă că nu ne mai treabă nici o sută dă ani pînă o parte dîn lume s-a prăbuși dă foame adusă dă secete, da poate că nici munți n-or birui pre mult cu lava dă foc dîn sînu lor, așe că propociile s-or și-implini rînd pă rînd – și dacă noi nu le-om ajunje pă aște tâte.

Ce să zîc, oleacă m-o-ngrozît și ce-am citit, și ce-am auzît, da io în sufletu mneu nu cred în aște tumna așe cum unii le gîndesc amu. Io gîndesc că țivilizație ș-a da sama dîn vreme dă periculi care să apropie dă omenie, și că pînă la urma urmii or pune pedică în fața lor. Că pă cum crește pericolu, așe crește și minte omului. Apu minte ne dictază să ne ferim dîn timp. Nu-i așe? Io în asta cred, în vreme ce știu că tăt omu treabă să grijească dă tăt ce-l înconjoară. Asta nu treabă uitat niciodată.

Vă salută cu drag:

Ion Podaru
pensionar

St. O. Iosif

Bunica

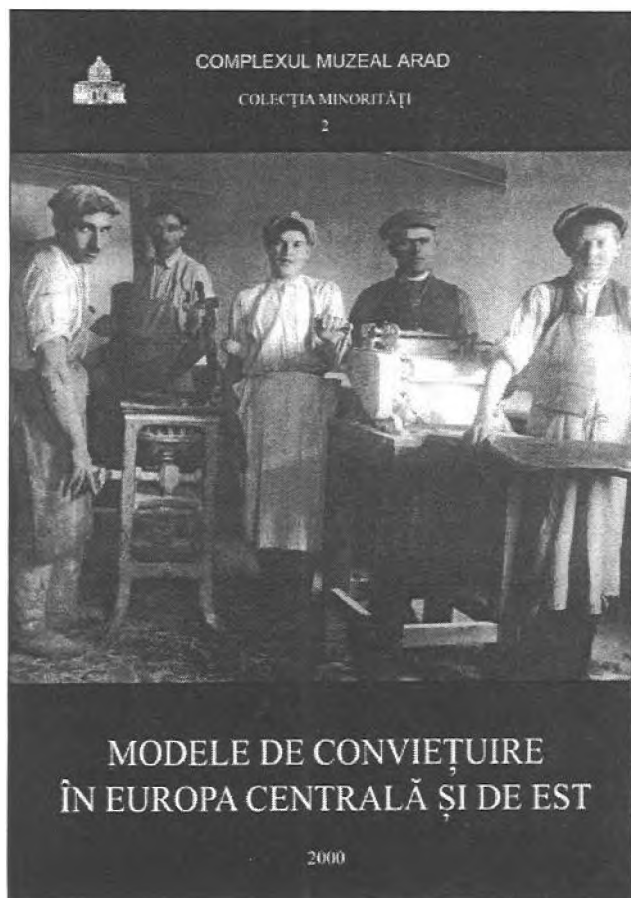
*Cu părul nins, cu ochii mici
Și calzi de duioșie,
Aieve parc-o vād aici
Icoana firavei bunici
Din frageda-mi pruncie.*

*Torcea, torcea, fus după fus,
Din zori, și pînă-n seară;
Cu furca-n briu, cu gîndul dus,
Era frumoasă de nespus
În portu-i de la țară...*

*Căta la noi așa de blînd,
Senină și tăcută;
Doar suspina dîn cînd în cînd
La amintirea vreunui gînd
Din viața ei trecută.*

*De cîte ori priveam la ea,
Cu dor mi-aduc aminte
Sfiala ce mă cuprîndea,
Aseuind-o-n mintea mea
Duminecii prea-sfinte...*

Posibilități de manifestare a identității etnice, culturale, lingvistice și religioase

tarea. Dintre cele 18 studii, majoritatea tratează câte-un segment din viața slovacilor, aromânilor, germanilor, ucrainenilor, evreilor, slovenilor din regiunile de la frontiera apuseană a României geografic privit, la sud începând cu auriile din Ciclova-Montană până la sașii sibiieni la răsărit. Limita de apus ne aduce o surpriză plăcută: chiar două studii se ocupă cu românii din Ungaria. Este meritul cercetătoarelor noastre. Căci atât *Emilia Martin Nagy*, cât și *Elena Csobai* au participat la conferința în discuție. Mai mult chiar: dincolo de participare, cele două cercetătoare au pregătit și câte-un studiu temeinic. Doamna Martin Nagy a pregătit o comunicare despre comunitatea românilor din Crâștor cu titlul mai mult ca grăitor – *Identități pierdute*. În studiul erudit, cercetătoarea arată că „Printre cauzele integrării destul de timpurii a românilor din localitate se numără și faptul că în cadrul așezării populația românească nu a format un grup teritorial separat, cum s-a întâmplat în cazul celor mai multe localități cu populație mixtă... În fine, concluzia

este logică: Printre factorii principali ai procesului de integrare se numără starea materială precară care a limitat posibilitățile de stabilire a unor relații, situația critică pe o lungă durată de timp a parohiei ortodoxe, criza învățământului românesc, legarea căsătoriilor mixte, care, toate împreună, au cauzat pierderea limbii materne. În lipsa cunoașterii limbii, specificul etnic se prezintă doar prin conștiința cristenilor că strămoșii lor au fost români.”

Doamna Csobai se ocupă cu românii din Veherd. Studiul ei rezumă experiențele acumulate în urma unei tabere de cercetare istorică și etnografică organizată încă în anul 1992. Din materialul bogat și variat se poate constitui aproape o monografie a localității, accentul căzînd prin excelență pe elementul constitutiv românesc, care la începutul secolului XX s-a dovedit încă puternic, slăbind pe parcurs aproape până la dispariția totală. Și aici, perspectiva este deprimantă, mai exact, lipsește cu desăvîrșire. Ultimele concluzii sînt triste. Cercetînd materialul arhivistic după 1920, am constatat că școala confesională nu mai există după

această dată, iar după 1920 comunitatea românească din Veherd nu a mai avut nici preot ortodox...

Și un al treilea studiu aduce argumente concludente spre exemplificarea conviețuirii. Eva S. Lehoczki analizează Conviețuirea slovacilor și românilor oglindită în cultura agrară. Cercetarea ia în obiectiv situația de la Nădlac, care seamănă însă din multe puncte de vedere cu conviețuirea din alte părți bichișene și bihorene (Montajul din chenarul de mai jos).

Culegerea de studii mai cuprinde și alte scrieri interesante, atractive, bine documentate, bogat ilustrate. Cartea dovedește cu prisosință că regiunea luată în obiectiv prezintă o multiculturalitate bogată, variate modele ale conviețuirii și poate constitui în acest sens un model european. Poate că strădaniile cercetătorilor arădeni în organizarea acestor sesiuni științifice și în publicarea cercetărilor lor vor fi luate în seamă și de alte foruri și, poate, odată și odată vor primi atenție și atunci cînd politicienii vorbesc despre însemnătatea Euroregiunilor...

Edda Illyés

În zilele trecute, la Arad am dat de un volum care m-a atras atît prin titlu, cît și prin fotografia de pe copertă. Cartea cuprinde studiile și comunicările științifice prezentate la un simpozion din anul trecut, ținut sub genericul *Modele de conviețuire în Europa Centrală și de Est*. Complexul Muzeal Arad a fost mentorul inițiativei și editorul care a lansat această colecție destinată minorităților. Așa cum apreciază directorul *Carol König* (Direcția Minorități Naționale) în introducerea:

Printre statele est-europene, România are o caracteristică aparte, avînd în componența ei regiuni multietnice – Transilvania, Banat, Bucovina și Dobrogea – unde relațiile interetnice trebuie evidențiate ca un exemplu bun pentru alte multe țări europene. În aceste zone, ca și în întregul spațiu românesc, de-a lungul istoriei, cu toate greutățile impuse uneori de guvernări retrograde, s-a putut, în decurs de aproape un mileniu, ca minoritățile naționale să-și păstreze individualitatea etnică, fără ca ele să fi fost asimilate. Aceasta a permis, în mod deosebit, o îmbogățire permanentă a valorilor culturale, un flux reciproc de

influențe, dar și de specificitate, în toate domeniile vieții sociale, economice, politice și culturale.

Iar conținutul volumului confirmă pe deplin consta-

Imagini de la seceriș

La Nădlac, în privința locurilor de muncă, oferta era mai mică decât cerea. Slovaci își căutau de obicei de lucru la alți slovaci, dar în cazul în care li se oferea un loc la români, nu-l refuzau, deoarece interesul pentru muncă a fost foarte mare. Un rol important la formarea culturii agrare l-a avut schimbul de experiență de lucru între slovaci și români. Pe parcursul studiului de teren am urmărit înrăurirea

culturii românești asupra vieții agrare a slovacilor, asupra mijloacelor materiale, tehnicii de lucru, sistemului de valori și a unor termeni lingvistici. Influența reciprocă a românilor și slovacilor asupra metodelor de seceriș și treieris a avut la Nădlac drept urmare stabilirea unui proces aproape identic, cu diferențe foarte mici.

În procesul muncilor agricole, deosebirii mai simțitoare au fost constatate

între slovacii și românii din Nădlac pe de o parte și cei din alte zone, pe de altă parte. Cea mai mare diferență observată în sistemul secerișului și treierisului până la colectivizare a fost resimțită în hrana muncitorilor de la seceriș și treieris, acesta devenind unul dintre motivele pentru care slovacii preferau să lucreze la alți slovaci. La toți informatorii hrana reprezintă un element foarte important. Munca fizică obositoare și condițiile

grele de lucru din timpul secerișului (praf, zgomot, vreme toridă) trebuiau echilibrate printr-o hrană de calitate. Majoritatea informatorilor nu uită să facă o comparație între mesele date de slovaci, români și nemți:

„Slovaci ne-au hrănit bine; la români au fost mese mai sărăcăcioase. Cel mai bine ne-au hrănit nemții din Banat. Acolo fugeam cu toți toamna, la sfecă, pentru că acolo se mânca bine”.

Acum 25 de ani

Logic: dacă acum se aniversază o jumătate de veac de la înființarea săptăminalului românesc, atunci acum 25 de ani s-au ținut festivitățile unui sfert de veac de la înființare. Și, la fel de logic, aniversarea s-a ținut într-un cadru solemn, cu invitați de onoare, cu discursuri de apreciere, cu salut oficial al altor redacții de naționalitate, cu participarea unor foști colaboratori și conducători spirituali și editoriali. În acest sens, FOAIA NOASTRĂ nr. 3 din duminică de 1 februarie 1976, cu pagina de titlu albastră publică articolul de fond semnat de *Petru Silaghi*, secretar general al U.D.R.U. Ampla scriere schițează evoluția săptăminalului românilor din Ungaria, evidențiind rolul tot mai mare al presei scrise pentru românii din Ungaria. În același număr se poate citi și despre câțiva colaboratori actuali și din trecut, precum și câteva amănunte legate de realizarea tehnică a săptăminalului. Aici trebuie menționată contribuția Tipografiei *Dürer* din Giula, atitudinea pozitivă a tipografilor în realizarea unui organ de presă românesc. Aniversarea este apreciată și din punct de vedere al cititorului, prin câteva reflecții în acest sens, ale cititorilor. Însă tot în același număr și un moment tragic: moartea neașteptată și prematură a doamnei *Viorica Daróczy*, adjunctă a Departamentului pentru Naționalități din Ministerul Culturii. Născută la Bătaia, doamna Daróczy a ajutat permanent în îmbunătățirea condițiilor de editare și dezvoltare a presei românești, considerând această preocupare drept o datorie de suflet.

La o săptămână, numărul următor, cel din 15 februarie, aduce alături de cronică balurilor românești

actuale, desfășurarea propriu-zisă a festivității de aniversare. Aceasta se ținuse în (pe atunci) noua clădire a Centrului Cultural *Erkel* al orașului, cu, la fel, participarea unor oaspeți de frunte. Iar conform obiceiurilor timpului, în șirul acestora s-au aflat numeroși secretari de partid și reprezentanți centrali. Dar dincolo de oficialitățile obligatorii, imaginile dovedesc un mare interes și din partea cititorilor, fapt pe care îl denotă un public numeros. Asistența a putut aplauda unui scurt dar select program cultural, după care au urmat discursurile festive. Printre acestea, cuvintele rostite în limba română de redactorul șef *Alexandru Hoțopan* au fost relevante în privința activității redacționale și jurnalistice. Respectând regulile oratorice ale timpului, dincolo de frazeologia obligatorie, șeful săptăminalului a făcut o analiză a săptăminalului, evidențiind strădania colectivului redacțional de a se adresa unor pătriți cititori. În această tendință, ideea călăuzitoare este, firește, cultivarea limbii române, păstrarea și învierea tradițiilor, atragerea tuturor generațiilor, dar în mod evidentiat a tineretului studios. Îndrăgirea și cunoașterea aprofundată a limbii materne se dovedește pilonul de bază în activitatea gazetărească de acum un sfert de veac.

Tendențele și strădaniile de azi dovedesc că aceste țeluri nu s-au schimbat nici până acum, dimpotrivă, ele continuă în circumstanțe noi, cu posibilități tehnice moderne, prin modalități adecvate. În acest sens se poate presupune că Foiaia Românească, semicentenară de pe acum, va fi de viață lungă. Și asta o dorim cu toții.

E. Illyés

Prezidiul festivității jubiliare, prezidat de *Petru Silaghi*, secretar general

FOAIA NOASTRĂ

organ al uniunii democratice a românilor din ungaria

Anul XXVI. — Duminică, 1 februarie 1976.

Prețul: 80 fill.

La un sfert de veac de la apariția gazetei noastre

Un focar al răspîndirii culturii românești

Istoricul unui sfert de veac poate însemna, pentru o comunitate mai mică sau chiar pentru o întreagă societate umană, o etapă cu schimbări radicale și dezvoltări neasemuite în comparație cu viața dintr-o etapă precedentă. Într-o perioadă de douăzeci și cinci de ani se întîmplă și se petrec multe evenimente și se pot ivi răscruci care au o influență hotărîtoare asupra orientării, ba chiar și asupra avansării unui popor. Generația noastră este marcată și părtașă acestor constatări, fiindcă, în mod direct, participă la schimbările sociale care aduc o înrăuirare favorabilă asupra vieții întregii societăți, inclusiv a naționalității noastre române de pe cuprinsul acestei țări. În viața social-culturală a cetățenilor aparținători naționalității noastre al treilea sfert de veac din acest secol — perioada dintre 1950—1975 — a însemnat într-adevăr o marcantă perioadă de ridicare, dezvoltare și prosperare în toate domeniile vieții. Ne-am exprimat adeseori, iar de data aceasta pronunțăm și mai răspicat deplina noastră satisfacție pentru tot ce s-a asigurat și realizat în favoarea dezvoltării vieții noastre materiale și a îmbogățirii vieții noastre spirituale în urma a celei politici realiste și înțelepte, pe care o trasează Partidul Muncitoresc Socialist Ungar și pe care o realizăm împreună cu întregul popor muncitor și noi, cetățeni fideli ai acestei patrii, aparținători naționalității noastre române.

La începuturi

De data aceasta sîntem participanții sărbătoririi unui eveniment — a înființării unicului ziar în limba română împlinind un sfert de veac de activitate — care a însemnat într-adevăr o schimbare calitativă în desfășurarea acelei activități pe care am depus-o, de la eliberare încoace, în interesul satisfacerii necesităților spirituale și al ridicării culturale a locuitorilor de naționalitate română de prin satele și comunele noastre. Prin instaurarea puterii populare, prin realizarea asigurării de drepturi cetățenești egale pentru naționalitatea noastră — în urma aplicării principiilor marxist-leniniste în politica față de naționalități — s-a simțit tot mai mult nevoia creării unor condiții prin care se poate da un impuls și mai eficace dezvoltării spirituale a acestei patrii sociale. După înființarea învățămîntului în limba maternă și constituirea unei organizații obștești, cum este Uniunea Democratică a Românilor din Ungaria — care are atribuții specifice în păstrarea, cultivarea și răspîndirea datinilor strămoșești în limba maternă și a culturii progresiste — s-a simțit tot mai mult nevoia de a avea și un organ publicistic în

limba maternă pentru a putea tălmăci, în rîndurile cetățenilor și tovarășilor noștri de muncă și de viață, ferma noastră convingere și adevănată deplină față de politica partidului nostru revoluționar, și de a mobiliza prin slove scrise pe concetățenii noștri la o susținere și întărire continuă a politicii care nu mai face deosebire între oameni după apartenența lor națională. În societatea noastră fiecare cetățean este apreciat după muncă și depusă pentru înflorirea patriei noastre socialiste.

Funcția presei noastre

Făcînd o retrospectivă succintă asupra acestui sfert de veac — de la apariția primului număr la 13 ianuarie 1951 al ziarului care purta titlul „Libertatea noastră” — e bine să precizăm de la bun început că redactarea și scoaterea unei gazete în limba română pentru mica noastră comunitate a însemnat un strălucit exemplu al griji pe care o acordă partidul și pe care o poartă statul nostru față de oamenii muncii de naționalitate română. Prin apariția acestui ziar bilunar, care începînd din toamna anului 1957 apare sub titlul de „Foia noastră”, și care este organul Uniunii Democratice a Românilor din Ungaria, s-au creat deci condițiile optime, pentru exercitarea și dezvoltarea limbii noastre materne, pentru informarea locuitorilor despre problemele actuale ale vieții de toate zilele, făcînd cunoscute prin diverse scrieri, știri și reportaje, cele mai de seamă evenimente din localitățile populate și de oameni de naționalitate.

Presă noastră îndeplinește totodată și funcția de a fi propagatoarea activității vaste și multilaterale pe care o desfășoară Uniunea în ramificările sale activități, în interesul tuturor cetățenilor de naționalitate română din țara noastră. Contribuția presei noastre la culturalizarea oamenilor muncii o socotim ca de mare preț, fiindcă prin materialele bine selectate și publicate pe coloanele sale ajută pe cititori să se îmbogățească cu noi cunoștințe care duc apoi la ridicarea continuă a nivelului vieții spirituale a comunității noastre. Prin rolul informativ și educativ pe care-l îndeplinește, Foia noastră a devenit o publicație plăcută, căutată și apreciată de către susținătorii și cititorii săi.

Istoric nelipsit de greutate

În decursul celor 25 de ani mai mulți tovarăși și prieteni de-ai noștri și-au pus talentul și priceperea lor în serviciul acestei gazete, căutînd ca prin contribuția lor să aducă un aport cât mai valoros întăririi procesului de cultivare și de dezvoltare în domeniul însușirii și perfecționării lim-

bii noastre materne strămoșești. Pe parcursul acestei etape n-am fost scutiți nici de greutăți obiective, ba chiar nici de unele greșeli în muncă. La început am resimțit lipsa specialiștilor gazetari, apoi s-au ivit o serie de probleme legate de partea tehnică a apariției, cu tipografia, a venit apoi mutarea redacției la un moment dat — fără aprobarea opiniei celor interesați — de la sediul uniunii din Budapesta, după care a urmat înțelarea apariției pe o perioadă de aproape un an de zile din cauza evenimentelor contrarevoluționare. Abia după consolidare s-a reînceput redactarea ziarului cu oameni noi în redacție, și în sfîrșit, pentru a crea o mai strînsă legătură cu masele de cititori, s-a procedat din nou la transferarea redacției — dar acum în mod definitiv — în orașul *Giula*, centrul cultural al românilor din țară, unde se găsește și sediul Uniunii. Aici s-a format o redacție cu totul nouă, un colectiv cu colaboratori veniți din alte domenii de muncă, care însă au acceptat colaborarea cu multă însuflețire, căutînd să răspundă credincioasă acordată prin redactarea unui ziar care să placă tuturor cititorilor și care să satisfacă exigențele care se impun față de acest organ de presă. Și în cadrul acestui articol sărbătoresc ținem să le mulțumim pentru munca lor conștiincioasă tuturor acelor, foști și actuali redactori-șefi, redactori și colaboratori de redacție, corespondenți voluntari și difuzori, tipografi și tehnicieni, care n-au preocupat forțele și capacitățile lor de muncă de a întocmi și scoate gazeta, care este socotită în zilele noastre ca un focar al culturii noastre socialiste și umaniste.

Sarcini de viitor

La această aniversare modestă, cînd facem și un bilanț al activității bogate în realizări și conținut, ni se oferă și un bun prilej de a desfășura o muncă de mobilizare pentru viitor în rîndurile celor interesați, pentru a mări în permanență numărul de abonați și de cititori ai Foii noastre, căștigînd noi prieteni și aderenți cultivării, răspîndirii și dezvoltării, la un grad tot mai superior, a limbii materne între membrii comunității noastre. De asemenea se recomandă întărirea permanentă a unor legături de bună colaborare dintre redacție și cititori, relație care poate aduce o contribuție esențială și de real folos la îmbunătățirea activității ziartistice, aducînd astfel bune servicii îndeplinirii cu cînte a misiunii ce revine Foii noastre în educarea maselor, în formarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii de naționalitate română din țara noastră.

Petru Silaghi

Cupă internațională de fotbal la Giula

Clubul sportiv Kinder Sport Club din Giula a organizat la sfârșitul săptămânii trecute o întrecere cu participare internațională, denumită *Cupa internațională de fotbal Kun László*. Pe terenul de fotbal al arenei sportive din Giula s-au întâlnit șapte echipe de fete, cu în total 70 de jucătoare și 25 de echipe de băieți, în total 300 de jucători, sosiți din Arad (Romvest), Bichișciaba, Giula, Kiszombor, Makó, Nagyszénás, Oradea, Seghedin, Siófok. Cu vintele de deschidere au fost rostite de *Hoffmann Ferenc*, viceprimarul orașului Giula. Vorbitoarea a apreciat viața și activitatea distinsului sportiv Kun László, care între anii 1970-80 a fost singurul sprijin activ și moral al fotbalului giulan. A urmat apoi competiția propriu-zisă, care s-a desfășurat pe teren mic, mai exact, pe nouă terenuri mici. În timpul zilei s-au repurtat în total 168 de meciuri în mai multe categorii, după vîrstă (promoțiile celor născuți în 1993, 1992, 1991, 1990) și gen (băieți, fete). În categoria 1993/ băieți, tinerii fotbaliști giulani

au obținut locul 3. În categoria 1991, clasamentul final a fost: 1. Oradea, 2. Kiszombor, 3. Arad. Cel mai bun portar a fost *Sebastian Omuț* (Oradea), cel mai bun jucător: *Claudiu Ban* (Arad). În categoria 1990/ băieți cîștigătorii au fost: 1. Siófok, 2. Arad, 3. Oradea. Cel mai bun jucător al categoriei a fost *Dumitru Copil* (Arad).

La fete, clasamentul a fost: 1. Giula (Gyulai Amazonok), 2. Szolnok, 3. Oradea. Cea mai bună apărătoare a porții a fost *Szabó Tünde* (Giula).

În cursul celor trei zile, după sfârșitul meciurilor, fiecare participant a primit un mic cadou din partea firmei *Molnár Kerámia*. Dar competiția nici nu s-ar fi putut încheia mai potrivit: după întreceri, toți participanții au pornit la Băile Cetății, biletele fiind oferite gratuit de directorul băilor. În acest fel, competiția a fost o distractivă întrecere sportivă, care a oferit prilej de împrietenire copiilor din țările învecinate. A fost o dovadă vie că avem nevoie nu numai de vorbe, ci mai mult de fapte.

MIC

Duminică următoare

Competiția de la Silverston

În după-masa de duminică, 15 iulie 2001, după-masă la ora 13,30, din nou vor urla motoarele monstrelor, pe cea mai veche pistă de Formula 1. Primul concurs pe arena din Silverston (care de cîteva ori a fost reconstruită și modernizată) a fost organizat încă în anul 1950, cînd cîștigătorul a fost *Giuseppe Farina*, cu o mașină de tip Alfa Romeo. Următoarele patru competiții le-a cîștigat apoi echipa constructorilor de la Ferrari. De fapt, ei au cîștigat de-a lungul anilor 12 din cele în total 51 de concursuri de la Silverston. Mașinile Ford au cîștigat 14 competiții. Dintre piloți s-au remarcat aici, drept campioni: Jim Clark (5

victorii), Nigel Mansell (4 victorii), Jack Brabham (3 victorii), Niki Lauda (3 victorii).

În anul trecut, competiția de la Silverston s-a desfășurat la 23 aprilie. Atunci ordinea piloților de frunte a fost: 1. D. Coulthard, 2. M. Häkkinen, 3. M. Schumacher, 4. R. Schumacher.

Și ce se va întîmpla duminică?

Sînt convinși că nici cu această ocazie nu ne vom plictisi în fața micilor ecrane, cînd pe programul M-1, între 13.50 - 16.05 se va desfășura o nouă competiție din cursa F-1.

Lungimea turului: 5,140 km (60 ture)

Lungimea totală a traseului: 308,400 km.

Record la înot pe Dunăre

Slovenul *Martin Strel* a doborât vineri recordul la înot-distanță, parcurgînd 504 kilometri pe Dunăre în mai puțin de trei zile și jumătate, fără a dormi vreo clipă.

Înotătorul sloven a plecat din orașul austriac Melk și s-a oprit în localitatea ungară Pécs. Recordul anterior fusese stabilit în urmă cu două decenii de către argentinianul *Ricardo Hoffman*, care a înotat 481 de kilometri, pe râul Panama, în 84 de ore și 37 de minute.

La un concurs național de fitness

Victor Șimon a cîștigat medalia de aur

„De mic copil ne-am dat seama că Viki, oricînd și orice muzică auzea, imediat a început să danseze. S-a văzut imediat cît de bine simte ritmul muzicii” – îmi explică Anuța, mama lui Victor Șimon. În anul 1998 l-am înscris la Asociația Csaba-Fitt. Antrenoarea *Kerekes Judit* încă de la prima întîlnire mi-a zis că dacă Viki va fi sîrguincios, poate să devină chiar un sportiv profesionist. De trei ani e membru la clubul Csaba-Fitt și acum a participat pentru prima dată la un concurs de fitness.

– Victor, ce trebuie să știm despre sportul tău preferat?

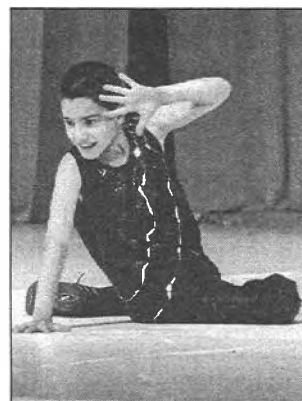
– Această ramură sportivă constă din aproximativ 30% elemente de acrobatică și 70% dans. Și la diferitele competiții, predomină în primul rînd dansul, și juriul apreciază mai cu seamă caracterul spectaculos, de show, al programului. Acrobatica are o importanță mai mică. De fapt, totul se bazează pe muzică și ritm. Și eu am început prin cursuri și an-

acost concurs, cineva a primit și un premiu special pentru cea mai remarcabilă personalitate.

– Da. Dintre băieți eu am primit premiul acesta. Dar în afară de diplomă am mai cîștigat și un bilet de participare la tabăra de antrenament de la Hovány.

– În luna trecută ai participat la un alt concurs național.

– Da, la 2 iunie a fost organizat în sala mare de la Centrul Congreselor din Budapesta

programul meu fără greșeli, dar nu m-aș fi așteptat chiar la primul loc.

* * *

– Victor este elev în clasa a 5-a la școala generală din Giula. Și la școală este atît de sîrguincios?

– Din cinci obiecte a primit laudă: din engleză, gimnastică, cînt, tehnică și mediul înconjurător. Îi place mult să învețe, este maximalist – îmi povestește Ana, mama lui Victor. – Tare lubește și animalele, are 34 porumbei. Ar vrea să devină medic veterinar sau antrenor.

– Din cauza antrenamentelor și a concursurilor nu a avut probleme la școală?

– Nu. Cum am mai spus, nu numai în sport, ci și la școală este foarte sîrguincios. Profesoara lui, doamna *Irina Ruja*, deseori a trebuit să-l scutească de prezență de la ultimele ore, cînd trebuia să se ducă la antrenamente. Acum în vară va participa la o tabără meșteșugărească, pentru că îi place și lucrul manual și chiar știe să țese. El e un băiat foarte activ. Sîntem foarte mîndri de el și de rezultatele pe care le-a obținut pînă acum.

I. Cozma

trenamente de dans, numai pe urmă mi-am însușit elementele de acrobatică.

– Te rog să povestești despre primul tău concurs național.

– Pe lîngă antrenamentele propriu-zise de fitness frecventez și școala de dans condusă de *Zoltán Erika*, antrenamentul îl fac însă tot cu *Kerekes Judit*. La începutul lunii mai a fost organizat cel de-al IV. Concurs Național organizat de *Zoltán Erika*, la care am participat împreună cu o echipă formată din 15 membri ai clubului nostru. (În total am fost 70 de concurenți în categoria 11-13 ani.)

– După cîte știi, atunci, la

concursul FIT-KID California Fitness. În categoria vîrstei de 11-15 ani am fost 5 concurenți. Fiecare dintre noi a primit 90 de secunde ca să-și prezinte producția. Juriul a fost atent, apreciînd și de data aceasta în primul rînd caracterul spectaculos de show. Sînt fericit că eu am primit medalia de aur. Am sperat în secret că voi evolua bine și că voi realiza

Corina Morariu a învins leucemia

Jucătoarea americană de origine română *Corina Morariu*, cîștigătoare în 1999 a turneului de dublu de la Wimbledon, și-a sărbătorit recent progresul în lupta cu boala sa, o formă rară de leucemie. Ea a urmărit turneul de la Wimbledon din anul acesta, declarînd că a fost plăcut impresionată de faptul

că partenera sa de dublu, jucătoarea *Lindsay Davenport*, este alături de ea, purtînd la gît un medalion cu inițiala „C”. „Corina Morariu este apreciată de toată lumea. Este una din cele mai populare jucătoare de tenis”, a declarat *John Evert*, președintele Academiei de Tenis din Boca Raton, statul Florida.

Zidane, cel mai scump fotbalist din lume

Fotbalistul francez *Zinedine Zidane* a devenit cel mai scump jucător din lume, anunță BBC. Zidane s-a alăturat clubului spaniol Real Madrid după ce a părăsit Juventus Torino. Se pare că suma sa de achiziție se ridică la aproximativ 60 de milioane de dolari.

Comăneci și Năstase este pentru Paris

Nadia Comăneci și Ilie Năstase au semnat un document, alături de alte vedete mondiale, prin care susțin candidatura orașului Paris la organizarea Jocurilor Olimpice de Vară din anul 2008. Alături de capitala Franței, orașele candidate la organizarea J.O. de Vară din anul 2008 sînt Beijing, Toronto, Istanbul și Osaka.

ROMÂNIA

Luni 16 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.15 Practic matinal 8.20 Jurnal 8.30 Matineu de vacanță 9.15 Desene animate 10.10 Ora G (R) 11.10 Tezaur folcloric (R) 12.00 Teledicționar (R) 13.00 Jurnalul de prânz 13.10 Informația 13.30 Pro Patna 14.30 Serial. Orice e posibil! 15.00 Cronica 16.30 O idee pe zi... pentru România 16.40 Serial. Pasiuni 17.25 Garantat 100% 17.55 Alege muzica! 18.25 Serial. Bărbați fatali 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 20.45 Ce-i de făcut? 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Memoria exilului românesc 23.00 Lumea dansului 24.00 Marele Jazz 1.00 Jurnal (R) 1.45 De luni până duminică (R) 2.30 Memoria exilului românesc (R) 3.15 Ce-i de făcut? (R) 4.30 Informația (R) 4.40 O idee pe zi... pentru România (R) 4.50 Corect! 5.00 Garantat 100% (R) 5.30 Alege muzica! (R).

Marti 17 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.15 Practic matinal 8.20 Jurnal 8.30 Matineu de vacanță 9.15 TVR Craiova 9.55 TVR Cluj 10.45 TVR Iași 11.30 TVR Timișoara 12.15 Serial (R) Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.10 Informația 13.30 Serial. Niciodată nu e prea târziu! 14.30 Serial. Orice e posibil! 15.00 Puncte cardinale 15.30 Cronica 16.30 O idee pe zi... pentru România 16.40 Serial. Pasiuni 17.25 Garantat 100% 17.55 Alege muzica! 18.25 Serial Bărbați fatali 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Film. Mai bine mai târziu, decât niciodată 21.20 Serial Geena Davis 21.55 Jurnalul de noapte 22.10 Studioul artelor 23.10 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Doamna ministru 1.10 Jurnal (R) 1.55 Film. Mai bine mai târziu, decât niciodată 3.35 Studioul artelor (R) 4.35 Informația (R) 4.55 Garantat 100% (R) 5.25 Alege muzica (R).

Miercuri 18 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.15 Practic matinal 8.20 Jurnal 8.30 Matineu de vacanță 9.15 TVR Craiova 9.55 TVR Cluj 10.45 TVR Iași 11.30 TVR Timișoara 12.15 Serial (R) Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.10 Informația 13.30 Studioul artelor (R) 14.30 Serial. Orice e posibil! 15.00 Panorama 16.30 O idee pe zi... pentru România 16.40 Serial. Pasiuni 17.25 Garantat 100% 17.55 Alege muzica! 18.25 Serial Bărbați fatali 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Baywatch 20.45 Recurs la morală 21.45 Amprente 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. B. Monkey 23.50 București muzicii 1.00 Jurnal (R) 1.45 Film. B. Monkey 3.20 Recurs la morală (R) 4.20 Informația (R) 4.40 O idee pe zi... pentru România (R) 4.50 Corect! (R) 5.00 Garantat 100% (R) 5.30 Alege muzica! (R).

Joi 19 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.15 Practic matinal 8.20 Jurnal 8.30 Matineu de vacanță 9.15 TVR Craiova 9.55 TVR Cluj 10.45 TVR Iași 11.30 TVR Timișoara 12.15 Serial (R) Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.10 Informația 13.30 Recurs la morală (R) 14.30 Oameni ca noi 15.00 Convietații 16.30 O idee pe zi... pentru România 16.40 Serial. Pasiuni 17.25 Garantat 100% 17.55 Alege muzica! 18.25 Serial. Soția mea, copiii mei 18.50 Corect! 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Sub acoperire 20.45 Reflecții rutiere 21.00 Interesul general 22.00 Jurnalul de noapte 22.15 Film. Ed Wood 24.25 Nocturna melomanului 1.00 Jurnal (R) 1.45 Film. Turnătorul 3.30 Interesul general (R) 4.20 Informația (R) 4.40 O idee pe zi... pentru România (R) 4.50 Corect! (R) 5.00 Garantat 100% (R) 5.30 Alege muzica! (R).

Vineri 20 iulie

6.00 Jurnalul de dimineață 6.15 Practic matinal 8.20 Jurnal 8.30 Matineu de vacanță 9.15 TVR Craiova 9.55 TVR Cluj 10.45 TVR Iași 11.30 TVR Timișoara 12.15 Serial (R) Pasiuni 13.00 Jurnalul de prânz 13.10 Informația 13.30 Interesul general 14.30 Destinul unei națiuni 15.00 Lumea și noi 15.30 Drepturile omului 16.30 O idee pe zi... pentru România 16.40 Personalul de Costinești 17.55 Alege muzica! 18.20 Serial. Soția mea, copiii mei 18.45 Emisiune de informare politică 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Film. Campionul 22.05 Jurnalul de noapte 22.20 Profesiuniști 23.20 Film. „Dreptate” fără lege 1.00 Jurnal (R) 1.45 Profesiuniști (R) 2.45 Drepturile omului (R) 3.45 Lumea și noi (R) 4.15 Informația (R) 4.35 O idee pe zi... pentru România (R) 4.45 Personalul de Costinești (R).

Sâmbătă 21 iulie

6.00 O vedetă...populară (R) 6.50 Serial. Zorro 7.40 Desene animate 8.25 Film. Theodore Rex 10.00 La telefon muzică populară! 10.30 Povești la drumul mare 10.50 Auto Club 11.30 Casa mea 12.00 Serial. Frumoasele școli 12.50 Jurnalul de prânz 13.00 Desene animate 13.30 Festivalul Național de Muzică Ușoară 16.15 Alege muzica! 17.05 Teledicționar 18.05 Ora G 19.00 Jurnal 19.25 România în presa lumii 19.30 Ghici cine vine la tine 21.00 Serial. Amy 21.50 Jurnalul de noapte 22.00 Teledicționar. Dash și Lily 23.45 Debut 50 plus (R) 1.00 Jurnal (R) 1.30 Ora G (R) 2.30 Auto Club (R) 3.10 Casa mea (R) 3.40 Povești la drumul mare (R) 4.00 Desene animate (R) 4.25 Festivalul Național de Muzică Ușoară, Mamaia copiilor, 2001 (R).

Duminică 22 iulie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul credinței 8.00 Desene animate 8.30 Laborator fantastic 9.30 Viața satului 11.00 Campionatul mondial de natație 12.05 De luni până duminică 12.50 Jurnalul de prânz 13.00 Desene animate 13.30 Festivalul Național de Muzică Ușoară, Mamaia copiilor, 2001 15.00 Serial. Acțiune, motor! 15.50 Bravo, Bravissimo! 17.20 Film. Un înger printre noi 19.00 Jurnal 19.25 Agenda Europeană 19.30 Film. Gala Festivalului Național de Muzică Ușoară, Mamaia copiilor, 2001 21.00 Serial. Șapte zile 21.50 O vară cu cîntec 22.30 Jurnalul de noapte 23.30 Bravo, Bravissimo (R) 1.00 Jurnal (R) 1.30 Tezaur folcloric (R) 2.30 Ghici cine vine la tine? (R) 4.00 Desene animate (R) 4.25 Gala Festivalului Național de Muzică Ușoară, Mamaia copiilor, 2001 (R).

TVR

Luni 16 iulie

6.00 Ferma (R) 7.00 Desene animate 7.30 Desene animate (R) 8.20 Serial (R). În direct 8.50 Serial. S Club 7 în L.A. 9.15 Tată, am încurcat-o! 9.45 Știri 9.50 Film (R). Alegerea 11.20 Clepsidra cu imagini 11.50 Serial. Domnișoara Andrea 12.40 Răscruci (R) 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.40 Toți împreună 15.45 Oprirea obligatorie 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Afaceri la cheie 17.00 Spectacolul lumii (R) 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Camera de gardă 18.10 Desene animate 19.00 Serial. În mijlocul furtunii 19.50 Sport plus 21.00 Serial. Scurte povestiri cinematografice 21.30 Știri 21.35 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Arca lui Noe 23.15 Din goana trenului 23.40 TVM Mesager 0.10 Serial (R). S Club 7 în L.A. 0.35 Vacanță cu trupa DP2 (R) 2.05 Documentar 2.55 Serial (R). Scurte povestiri cinematografice 3.25 Bărbați, la cratiță! (R) 4.25 Tradiții (R) 4.55 Medalion de interpret (R) 5.25 Atlas.

Marti 17 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Microcercet (R) 7.05 Desene animate 7.35 Desene animate (R) 8.00 Prietenii lui Piticot (R) 8.50 Serial. S Club 7 în L.A. 9.15 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 9.40 Știri 9.45 Sport plus (R) 11.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.50 Serial. Domnișoara Andrea 12.45 Călătoria prin țară (R) 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Toți împreună 15.25 E dreptul tău! 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Vară pentru 2 19.00 Serial. În mijlocul furtunii 19.50 Film. Oglinda 21.15 Microcercet 21.30 Știri 21.35 Serial. Stăpînul animalelor 22.20 Patrimoniul 23.05 Din goana trenului 23.30 TVM Mesager 0.10 Serial (R). S Club 7 în L.A. 0.30 Vară pentru 2 (R) 2.15 Pop Club (R) 3.15 Televiziunea, dragostea mea! (R) 4.30 Film (R). Oglinda.

Miercuri 18 iulie

6.00 Serial (R). Domnișoara Andrea 6.50 Veni, Video, Vici! (R) 7.05 Desene animate (R) 7.35 Toți împreună 8.35 Microcercet (R) 8.50 Serial. S Club 7 în L.A. 9.15 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 9.45 Știri 9.50 Serial (R). Stăpînul animalelor 10.35 Din goana trenului (R) 11.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.50 Serial (R). Femeia misterioasă 12.45 Cronici votive (R) 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Toți împreună 15.25 Afaceri la cheie (R) 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Vară pentru 2 17.30 Telegiurnal TVR 2 19.00 Serial. În mijlocul furtunii 19.50 Cinematograful de artă. Marele animal 21.00 Noul Circ Chinezesc din Shenyang 21.30 Știri 21.35 Serial. Stăpînul animalelor 22.20 Mit și istorie 22.50 Clepsidra cu imagini 24.00 Serial (R). S Club 7 în L.A. 0.25 Vară pentru 2 (R) 2.10 Arta apărării (R) 2.40 Noul Circ Chinezesc din Shenyang (R) 3.10 Documentar (R) 3.35 Dansuri slave 4.15 Cinematograful de artă (R). Marele animal 5.25 E dreptul tău (R).

Joi 19 iulie

6.00 Serial (R). Femeia misterioasă 6.50 Veni, Video, Vici! (R) 7.05 Desene animate 7.30 Desene animate (R) 8.20 Arca lui Noe (R) 8.50 Serial. S Club 7 în L.A. 9.15 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 9.40 Știri 9.45 Serial (R). Stăpînul animalelor 10.30 Oprirea obligatorie (R) 10.45 Microcercet (R) 11.00 Serial (R). În mijlocul furtunii 11.50 Serial. Femeia misterioasă 12.40 Orizont spiritual 13.10 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Toți împreună 15.25 Trans(Sylvania) insolit 16.00 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.30 Vară pentru 2 17.30 Telegiurnal TVR 2 19.00 Forme și culor la Baia Mare (I) 19.30 Pragul de sus 21.00 Serial. Familia Porter 21.30 Știri 21.35 Serial. Captiv în viitor 22.20 Teatrul TV prezintă: Memoria teatrului 23.25 TVM Mesager 0.05 Serial (R). S Club 7 în L.A. 0.30 Vară pentru 2 (R) 2.15 Serial (R). Familia Porter 2.45 Memoria teatrului (R) 3.40 Paradisul de lingă noi (R) 4.10 Video-clipuri 4.25 Pragul de sus (R).

Vineri 20 iulie

6.00 Serial (R). Femeia misterioasă 6.50 Veni, Video, Vici! (R) 7.05 Desene animate 7.30 Desene animate (R) 8.20 Pretul succesului (R) 8.50 Serial. S Club 7 în L.A. 9.15 Serial (R). Tată, am încurcat-o! 9.45 Știri 9.50 Serial (R). Captiv în viitor 10.45 Trans(Sylvania) insolit (R) 11.10 Camera de gardă (R) 11.45 Serial. Femeia misterioasă 12.40 Euro. doc 13.15 Desene animate 14.30 Știri 14.35 Serial. Casa visurilor 15.20 Serial. Avocați și asociați 16.15 Serial. Tată, am încurcat-o! 16.40 Vară pentru 2 17.30 Telegiurnal TVR 2 20.00 D'ale lui Mitică 21.00 Serial. Familia Porter 21.30 Știri 21.35 Film. Diamantele morții 23.05 Microcercet 23.25 TVM Mesager 0.05 Serial (R). S Club 7 în L.A. 0.30 Vară pentru 2 (R) 2.30 Serial (R). Familia Porter 3.45 Serial (R). Avocați și asociați 4.25 D'ale lui Mitică (R) 5.25 Euro.doc (R).

Sâmbătă 21 iulie

6.00 Serial (R). Femeia misterioasă 6.50 Veni, Video, Vici! (R) 7.05 Răscruci! 7.35 Călătoriile lui Ics 8.05 On line 8.35 Universal cunoașterii 9.35 Arta apărării 10.05 Serial. În direct 10.35 Serial. Wishbone 11.00 Desene animate 11.30 Arca lui Noe 12.05 Serial. Cum am devenit african 13.00 Știri 13.05 Atlas 13.40 Călătoria prin țară 14.10 Bărbați, la cratiță! 15.10 Planeta singuratică 16.00 Vacanță cu trupa DP2 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Film. Marmurul amintirilor 19.15 Cinematograful, o istorie vie 20.05 Serial. Scurte povestiri cinematografice 20.35 Supranaturalul 21.30 Știri 21.35 Nobel Concert 2000 22.30 Despre viață și sex 23.105 TVM Mesager 23.45 Film (R). Diamantele morții 1.15 Serial. Cum am devenit african 2.05 Cinematograful, o istorie vie (R) 3.00 Supranaturalul (R) 3.50 Despre viață și sex (R) 4.35 Nobil Concert 2000 (R) 5.30 Serial (R). Wishbone.

Duminică 22 iulie

6.00 Planeta singuratică 6.50 Microcercet 7.00 Serial (R). În direct 7.25 Tradiții 8.00 Medalion de interpret 8.30 Ferma 9.30 Cronici votive 10.05 Serial. În direct 10.30 Desene animate 10.45 Prietenii lui Piticot 11.40 Serial. Atenție la neatenție! 12.30 Spectacolul lumii 13.00 Știri 13.05 Paradisul de lingă noi 13.40 Fetele în timpul verii 14.30 Pop Club 15.30 Serial. Călătoria lui Allen Strange 16.10 O altă dimensiune 17.30 Telegiurnal TVR 2 17.40 Serial. Mike Hammer – detectiv particular 18.30 Film. Star Trek 20.15 Film. Toți oamenii regelui 22.15 Știri 22.20 Film. Pericol maxim 23.15 TVM Mesager 0.30 Serial (R). Călătoria lui Allen Strange 1.20 Film (R). Marmurul amintirilor 3.00 Serial (R). Scurte povestiri cinematografice 3.30 Film (R). Pericol maxim 5.10 Serial (R). Atenție la neatenție!

ÎN LIMBA MATERNĂ emisiune radiofonică în limba română

16 IULIE, LUNI (redactor: Adam Bauer)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00: Montaj de muzică populară – redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.40: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55: Încheiere.

17 IULIE, MARȚI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.40: Evenimente calendaristice 10.45: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin informativ, date meteo 11.45: Engleza pe înțelesul tuturor – curs de limbă engleză 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

18 IULIE, MIERCURI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Sport – rubrica lui Adam Bauer 11.53: Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

19 IULIE, JOI (redactor: Monica Rocsin)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.00: „Cuvinte potrivite” – emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.45: Nota săptămânii de Edda Illyés 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

20 IULIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30: Introducere, cuprins 10.35: Știri și informații, date meteo 10.45: Evenimente calendaristice 11.50: Revista presei „Foaia românească” 11.52: Avanspremiera „Ecranul nostru” 11.00: Magazinul „De la 14 la 18 – liceenii” 11.30: Buletin de știri, date meteo 11.40: Actualități la români din Banatul Sîrbesc – relatează Cornel Mata din Virșet 11.50: Știri și curiozități din România – relatează Simona Pele din Timișoara 11.55: Știrile zilei pe scurt, încheiere.

21 IULIE, SÂMBĂTĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.50: Recomandări culturale 15.00: Party Time – magazin de muzică ușoară 15.30: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58: Încheiere.

22 IULIE, DUMINICĂ (redactor: Adam Bauer)

14.30: Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40–15.30: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 15.30: Emisiune religioasă ortodoxă 15.55: Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00–19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrecin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

18 iulie 2001 (m1 ora 13.25)
Reluare: 21 iulie 2001 (m2 ora 10.35)

Programul prevăzut al săptămânii viitoare:

Afindu-ne în miezul verii, realizatorii programului în limba română s-au gândit să ofere telespectatorilor momente ușoare, distractive. În cadrul unui montaj amplu vom evoca câteva secvențe ale Zilei Culturale, organizată în toamna anului trecut. Astfel, vă veți putea înfili din nou cu cîtecele și dansurile populare, interpretate de elevii școlilor de la Giula, Apatu, Săcal și Micherechi. Vom prezenta dansurile din Aletea și Micherechi. Cele din urmă vor fi interpretate de elevii școlii generale și de membrii Echipelor folclorice „Gheorghe Nistor” din loc. Sperăm că acest montaj va face să uităm de griji și să ne mîndrim cu valorile noastre tradiționale.

Realizator: Tiberiu Boca

PETROM

ESENȚA MIȘCĂRII

În Ungaria
în două localități:
la Bichișciaba și la Nagylak

Emisiunea în limba română

24 de ore din 24
pe 756 kHz

Internet: www.rri.ro

e-mail: ro@rri.ro

Tel./fax: 00401-3142118

Unde vă veți petrece vacanța de vară?

Cazare ieftină la Miskolctapolca și Gárdony

Fundația Fabricii de Mobile BUBIV din Giula oferă cazare ieftină în lunile de vară pentru excursioniștii în orașul balnear Miskolctapolca și în localitatea Gárdony de pe malul lacului Velence.

La Miskolctapolca pot fi cazate 44 de persoane, în căsuțe de lemn sau case de piatră, care se găsesc la o distanță de numai 5 minute pe jos de strandul din peșteră. La Gárdony, în aceleași condiții, e posibilă cazarea a 28 de persoane.

În ambele locuri, cazarea costă 1.400 forinți pe persoană/zi, în cazul grupurilor de peste 20 de membri se dă reducere, prețul fiind de 1.200 forinți pe persoană/zi.

Informații suplimentare puteți cere de la Némethi Tiborné, la telefonul: 06-30/92-59-676.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.
Tel. 59-430552, Fax.: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

– muzică – știri locale și BBC – emisiuni

pentru orice vîrstă

Ascultați RVE non stop și pe Internet la:

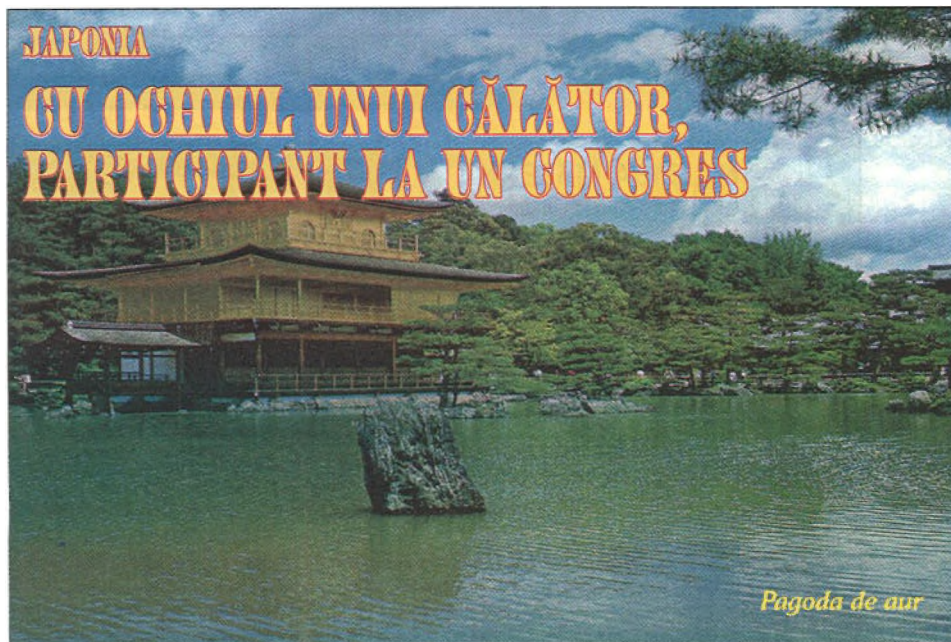
<http://www.rve.net>

TRANS WORLD RADIO – ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15–21.45

SW 31 și 49 m – vineri: 18.30–18.45 – sîmbătă: 18.00–18.45 – duminică: 18.30–18.45

JAPONIA CU OCHIUL UNUI CĂLĂTOR, PARTICIPANT LA UN CONGRES

Unul dintre avantajele medicului de spital este că el poate desfășura alături de munca de tămăduire și activitate științifică, rezultatele căreia pot fi prezentate la diferite congrese. Astfel am ajuns în acest an, între 27 iunie și 2 iulie, la cel de-al V-lea Congres Internațional de Prevenție Cardiologică, organizat la Osaka.

Japonia face parte din grupul țărilor cu cea mai densă populație de pe Glob. Azi țara are aproape 130 milioane de locuitori, cu o densitate de zece ori mai mare decât a Europei. Eu am fost numai la Osaka și în împrejurimi, dar după câte am aflat, regiunea dintre Tokio și Osaka este integral locuită și construită, în acest fel, fișia locuită pe o lungime de 600 km poate fi considerată drept un singur și mare oraș. Ca atare este greu de apreciat, câți locuitori are Osaka. După cărțile de călătorie, numărul locuitorilor este mult peste zece milioane, dar un ghid ne-a spus că în centru, în „city” trăiesc 2,4 milioane, iar împreună cu suburbiile, orașul numără opt milioane de locuitori.

Niponii sînt poliți-coși, curați, liniștiți. Pe stradă nu am văzut om nervos. Nu trec strada pe roșu, așteaptă răbdători să le vină rîndul. Totul funcționează punctual. Cînd de pe aeroportul Kansa (care din lipsă de spațiu a fost construit pe o insulă din mare) a pornit cu trenul spre Osaka, atunci mi

s-a comunicat că trenul frumos, foarte curat, circulînd fără zgomot, va ajunge la gara centrală din Osaka după o oră și patru minute. Și tocmai atunci a ajuns. De altfel, trenurile au o mare importanță în circulația publică din această țară. Din păcate, n-am avut prilejul să călătoresc cu renumitul accelerat Sinkanzen pe traseul Tokio-Osaka. Dar în Osaka circulă foarte multe trenuri locale și alte garnituri (metro, linie civică, trenuri locale). Căile ferate sînt construite pe pămînt, în aer și subteran. În multe locuri de intersecție sînt încrucișări la mai multe nivele. Cîte-o cale din acestea duce la nivelul etajului patru. Asta se poate vedea din tren, cînd, datorită economiei de spațiu, aceste garnituri și căi ferate trec aproape de casele de locuit. Și peste tot, în toate mijloa-

cele de transport public sînt mulți, foarte mulți călători. De fapt, în general oriunde, peste tot sînt mulți-mulți oameni.

S-ar crede că în Japonia se face o rațională economie a brațelor de muncă. Eu nu am constatat acest lucru. Cel puțin în domeniul serviciilor nu așa se pare. Probabil tendința angajării integrale a forțelor de muncă și din strădania combaterii și chiar suprimării șomajului am avut impresia că prea mult personal este angajat pe la hoteluri, prin magazine, pe la aeroport. Despre circulație aș mai menționa că am văzut pe mulți pe biciclete. Deseori m-au depășit cicliști chiar pe trotuar, pe lîngă pietoni șuierînd adeseori cicliști cu biciclete care nici noapte nu sînt luminate. Majoritatea autoturismelor (cam 95%) sînt de fabricație niponă.

Dar cele mai multe nu sînt mașini mici, ci autoturisme de categorii mijlocie și mare. Dintre tipurile străine, cele mai răspîndite sînt Mercedesurile. În timpul unei săptămîni am reușit să mai zăresc trei mașini Audi și un singur Peugeot 206. Pe străzi nu există acea forfotă, acea gălăgie americană a străzii și nici aceea aproape continuă alarmă a sirenelor, ca în Statele Unite. Numai o singură dată s-a întîmplat că murmurul străzii a fost sfîșiat de urletul unei sirene.

Japonia este o țară scumpă. Nu e concludent, totuși notez că un bilet de metrou este

de 500 forinți, o cutie de bere de 0,5 l, cumpărată la magazinul alimentar, costă 750 forinți. În general, alimentele și îmbrăcămîntea costă mult mai mult decît la noi. Mărfurile și mașinile electrice japoneze sînt ceva mai ieftine decît la noi, dar mai scumpe decît în SUA.

Scrierea tradițională a niponilor este de sus în jos și de la dreapta la stînga, dar azi se folosesc deja și caractere nipone dar cu felul occidental de scriere. Denumirile, numele străzilor, a hotelurilor sau magazinelor nu sînt scrise peste tot și în mod „european”. Tocmai din cauza titrării exclusiv japoneze, deseori ne-am descurcat greu și orientarea a fost dificilă. În schimb, oamenii sînt foarte amabili și ajută cu plăcere. Dacă m-am adresat pe stradă unui străin, întrebîndu-l ceva, chiar dacă nu știa prea bine engleza, se străduia să ajute în fel și chip. Dacă trecătorul necunoscut nu știa să ne dea informații, făcea semne, se grăbea la un alt nipon să

indigenii băile lor. Trecînd rînd pe rînd prin diferitele bazine înșirate, sfîrșitul îl înseamnă un duș aproape ritual, efectuat șezînd pe un scaun de lemn.

Dincolo de preocupările noastre legate de congres, s-a asigurat și timp pentru excursii. Osaka a suferit un mare prăpăd în timpul celui de-al II-lea război mondial, abia au mai rămas clădiri vechi. Dar am vizitat și Nara, oraș care între 710–784 a fost cetate de scaun. Deci reședință împăratească. Acest oraș este vestit și datorită căprioarelor sale. Aici am vizitat și cîteva dintre locașurile de cult ale celor mai mari două religii de aici, buddhismul și sintoismul. Am fost și la Kyoto. Acesta este cel mai interesant și cel mai mult vizitat oraș al Japoniei, care între 805–1868 a fost capitala niponă. Aici am văzut, printre altele, palatul împărațesc, pavilionul de aur și alte locuri care trebuie văzute de orice turist. Am petrecut aici, la Kyoto o zi minunată.

După toate acestea nu

Pagoda Todaiji din Nara, unde se găsește cea mai mare statuie Buddha

afle ce voiam să știm, apoi venea repede cu răspunsul, explicînd ce și cum trebuie să facem, pe unde s-o luăm, în ce direcție să ne ducem.

Hotelul nostru nu avea piscină (ceea ce pentru mine, care sînt și la Giula un înător consecvent, este în orice călătorie un factor important), dar avea o „baie niponă”, care pentru mine a fost foarte interesantă și în fine nici nu mi-a părut rău că n-am putut să înot. Baia este separată pentru bărbați și femei. Dar aceste băi au și saună, și bazin cu apă spumoasă și apă cu șuvoi, pentru masaj. Apa e relativ caldă (poate chiar de 38–40 de grade). Am urmărit, cum folosesc

pot zice că aș cunoaște Japonia, dar timpul, cea aproape o săptămînă m-a adus mai aproape de lumea unor oameni harnici și simpatici. Această lume pe care am cunoscut-o nu e așa cum ne-am imagina-o pe baza filmelor cu samurai și yakuza. Japonia zilelor noastre devine tot mai occidentală, păstrîndu-și în același timp valorile tradiționale.

Cele consemnate mai sus sînt impresii subiective ale unui călător experimentat. Privită cu alți ochi, firește, alte aspecte se vor evidenția și altcum se va prezenta această îndepărtată și minunată țară.

Dr. Vasile Marc

Autorul împreună cu renumita dansatoare Saruwaka San